სოციალ-დემოკრატიული „მუშათა“ პარტია

პროლეტარებო ყველა ქვეყნისა, შეერთდით!

შაბათი, 14 სექტემბერი 1918 წ.

ერთობა

ფასი 40 კაპ.

გაზეთის ფასი: 1 თვით 9 მანეთი ფოსტით მიწერა ფულდებან 40 კაპ. განცხადების ფასი, როგორც პირველ გვერდზე, ისე მეოთხეზე, პეტიტის სტრიქონი—1 მან. სამგლოვიარო განცხადება 15 მან. საჩქარო განცხადება უნდა მოტანილ იქნას არა უგვიანეს დილის 12 ს. ხელმოუწერელი წერილები არ იბეჭდება. დაუბეჭდავ საგაზეთო მასალას რედაქცია არ ინახავს, ავტორებს უკან ვერ დაუბრუნებს და ამის შესახებ არც მიწერ-მოწერას კისრულობს.

ხელის მომწერლებმა ფული [illegible] ხით უნდა გამოგზავნონ: Тифлисъ, [illegible] дц. 199. Редакція „Эртоба“. [illegible] გამოგზავნილ ფულს რედაქცია ვერ მიიღებს.
რედაქციაში პირადათ მოლაპარაკება შეიძლება 10—12 საათამდე. რედაქციისა და კანტორის ადრესი: თფილისი, გოლოვინის პროსპექტი № 12. Тифлисъ, Головинскій проспектъ № 12).

ტელეფონი 16—62.

№ 197 ორგანო ამიერ-კავკასიის სოციალ-დემოკრატიულ მუშათა ორგანიზაციებისა № 197

[მწ]არმათ დამწუხრებულნი და გულმოკლულნი დედა მარიამი, მეუღლე ელენე პატარა შვილებით ლეო და თამრიკოთი, ძმა გიორგი, რძალი ნინო და დაი დარიკო ქურთაშვილები, დაი ნატალია და სიძე მღ. ალექსანდრე მთვარელიშვილები, სიდედრი დარო მონადიროვი და ცოლის დისწული არტო გოგი[ჩ]აშვილი ამით აუწყებენ ნათესავთ და ნაცნობთ, რომ ხანმოკლე ავათმყოფობის შემდეგ გარდაიცვალა მათთვის ძვირფასი და საყვარელი

ზაქარია (შაქრო) ლევანის ძე ქურთაშვილი.

გამოსვენება შაბათს, 14 ენკენისთვეს, დილის 10 საათზე ქვაშვეთის ეკლესიაში. დაკრძალვა კუკიის წმ. ნინოს სასაფლაოზე. საკუთარი ბინა დავიდოვის ქუჩა № 8.

თავზარდაცემულნი მეუღლე გიორგი სიმონის ძე შვილებით ერმალოზ, ლადო, სონა, ალექსი, გრიშა და კოლა, დები სიდონა, თებრო, ალათი და ივლიტა გულითადი მწუხარებით აუწყებენ ნათესავთ და ნაცნობთ, რომ 10 სექტემბერს ხანმოკლე ავათმყოფობის შემდეგ გარდაიცვალა მარად დაუვიწყარი

ბარბარე (ბალო) მიხეილის ასული კევლიშვილი.

პანაშვიდები ყოველ დღე საღამოს 6 საათზე რკინის გზის საავათმყოფოს ეკლესიაში. დაკრძალვა (წირვის შემდეგ) კვირას, 15 სექტემბერს, ნაძალადევის ეკლესიის გალავანში.

მწუხარებით გულ მოკლული მეუღლე ალექსანდრე დიმიტრის ძე. შვილი შალიკო და მული იულია დევდარიანები; მამა სიკო, ძმები: იოსებ, ალექსანდრე და დათიკო და რძლები: ანნა და ელენე მაჭავარიანები. ულრმესი მწუხარებით აუწყებენ ნათესავთ, ნაცნობთ და მეგობრებს ძვირფასი

იულია სიკო მაჭავარიანის ასული დევდარიანის

უდროოდ გარდაცვალებას. პანაშვიდი დღეს 14 სექტემბერს საღ. 7 საათზე ჩუღურეთის წმ. ნიკოლოზის ეკლესიაში. მიცვალებულს გამოასვენებენ კვირას, 15 სექტემბერს, არამიანცის საავათმყოფოდან დილის 10 საათზე. დაკრძალვა მოხდება კუკიის წმ. ნინოს სასაფლაოზე. ვსთხოვთ ნათესავთ და ნაცნობთ პატივი სცენ მიცვალებულის ხსოვნას თავისი დასწრებით.

გამოვიდა და იყიდება

უნივერსიტეტის და თეატრის

5.000.000 მანეთის

ლატარიის ბილეთები.

ბილეთი ღირს 25 მანეთი

პირველი მოგება 100 000 მანეთია.

ბილეთები იყიდება იქ, საცა გამოცხადებულია. (60—1)

ჩვენი ეკონომიური მდგომარეობა

საწარმოვო ძალთა განუვითარებლობა ჩვენი ეკონომიური და პოლიტიკური ცხოვრების უმთავრესი შემაფერხებელი მიზეზია.

დასავლეთ ევროპაში დაგროვილმა კაპიტალმა და შრომის ნაყოფიერების უსაზღვრესად ზრდამ თუ ფართო მასსა, შედარებით ბურჟუაზიულ კლასებთან, გაალატაკა, ჩვენში კაპიტალისა და შრომის ექსტენსიურმა მოქმედებამ, წარმოების დაუმწიფებლობამ ყველა სფეროში დაგვაქვეითა. ამ ჟამად ჩვენ პირველყოფილი ადამიანის გაჭირვებას განვიცდით.

განსაკუთრებით ახლა, როცა ჩვენი სახელმწიფო, საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკა გარეშე ქვეყნებს მოსწყდა და იგი ციხესავით შემორტყმული ორი გუბერნიის საზღვრებში მოემწყვდა. ასეთ პირობებში, თქვენ წარმოიდგინეთ, უძლიერესათ განვითარებულ გერმანიის სახელმწ. გაუძნელდებოდა ცხოვრება ც ხალხის ყოველგვარ მოთხოვნილების, იქნებოდა ეს მოთხოვნილება ეკონომიური, თუ კულტურული,—დაკმაყოფილება. გერმანიაც კი, ასეთ პირობებში, განვითარებული მრეწველობის და მეურნეობის მეოხებით ვერ შესძლებდა გაუჭირვებლივ ცხოვრებას.

განა ევროპის, თუნდაც იგივე გერმანიის მცხოვრებნი, ყოველგვარ გაჭირვებას არ განიცდიან, განა ყოველგვარ მოთხოვნილებებს იქ შემცირებულ დონით არ იკმაყოფილებენ? მსოფლიო ბაზრის მოწყვეტა, თავის ჩარჩოებში ჩაყენება, იმითთვისაც მეტის მეტად სამძიმოა. ვიდრე ისინი არსებულ წარმოების პირობებში, კერძო საკუთრების ხანაში იმყოფებიან და მსოფლიო ომის ფერხულში იქნებიან ჩაბმულნი, ვერ შესძლებენ ძველებურათ მოთხოვნილებათა დაკმაყოფილებას.

მაშ, რაღა უნდა ითქვას ჩვენს რესპუბლიკაზე, ჩვენს სახელმწიფოზე, საცა, გარდა იმისა, რომ იგი პაწია ტერიტორიაზეა მომწყვდეული, მეზობელ ადგილებსაც კი სავსებით მოწყვეტილია, საწარმოვო ძალთა განვითარება მეტად დაბალ საფეხურზე იმყოფება და საკუთარ ძალღონით უძნელდება ეკონომიური მდგომარეობის გაუმჯობესება.

ბევრს კი ჰგონია, რომ მთავრობისა და სოციალისტური პარტიების უმოქმედობის ბრალია ასეთი მდგომარეობა და გაიძახიან—ჰკა მაგათო.

ეს ერთობ შემცდარი და ყალბი შეხედულებაა. ჩვენი აწმყო მდგომარეობის უნუგეშობა უმთავრესად წარმოების განუვითარებლობით არის გამოწვეული. ამაში უნდა ვეძიოთ მთავარი მიზეზები.

მაგრამ ეს გარემოებაც ზოგიერთი პოლიტიკურ მიმდინარეობის წარმომადგენლებს თავისებურათ ესმით და დროის და გარემოების შეუფერებლათ თავისებურ რეცეპტებს გვიწერენ. მათ სურთ ნაციონალური წარმოება ადგილობრივი კაპიტალის მეოხებით განავითარონ. უცხო კაპიტალის დახმარების სასტიკი და შეურიგებელი მტრები არიან. ეს შეხედულება ყალბი და შემცდარია. ჩვენ იმდენი კაპიტალი, ამ სიტყვის ფართო მნიშვნელობით, არ მოგვეპოვება, რომ წარმოება შესაფერ ნიადაგზე დავაყენოთ და ხალხის გართულებული მოთხოვნილებები საკუთარი კაპიტალის ნაწარმოებით დავაკმაყოფილოთ. ხშირათ გაიძახიან, რომ ადგილობრივი წვრილი წარმოება ამ ჟამად განსაკუთრებულ პირობებში იმყოფება, მას გარეშე მსხვილი წარმოება მეტოქეობას ვერ უწევსო. ვერ უწევს მხოლოდ იმიტომ, რომ ჯერ ერთი,—იქაც ნაწარმოების სრული ნაკლებობაა და მეორე,—მიმოსვლის უქონლობის გამო თავის ნაწარმოებს აქ ვერ შემოიტანსო. ეს გარემოება კი საშვალებას აძლევს ჩვენ წვრილ და განუვითარებელ წარმოებას თავისი, თუნდაც დაბალი ღირსების ნაწარმოები გაასაღოს—მას საკმარისი ბუშტარი მოუპოვოს და ამ გზით იგი წვრილი წარმოებიდან მსხვილ ინდუსტრიულ დარგათ გადააქციოს.

ჩვენი ტერიტორიის ნაციონალური კაპიტალი უმთავრესათ საზოგადოების ისეთ კლასებში მოგროვდა, რომ ისინი წარმოებაში მას ვერ სდებენ და ნაწარმოების დამზადებას თუ გადამუშავებას ხელს არ უწყობენ. პირიქით, კიდობანსკივრებში უწყვიათ ან და სავაჭრო ასპარეზზე ამუშავებენ. ამ ჯურის მრეწველებმა ან უკეთ რომ ვსთქვათ, მევახშე ჩარჩებმა თუნდაც რომ მოისურვონ დაგროვილი ფულის ნაყოფიერ წარმოებაში დაბანდება, და ამა თუ იმ დარგის წარმოების დაწყება, ისინი მაინც ვერ შესძლებენ დღევანდელ პირობებში, საცა წარმოების უმთავრესი ღერძი, შრომა—სხვაგვარ დაფასებას მოითხოვს.

არაჩვეულებრივი გაძვირების გამო შრომა უნდა მეტად დაფასდეს, რომ მისმა გამყიდველმა ფიზიკური არსებობა უზრუნველ ჰყოს. ასეთ პირობებში, წვრილ მწარმოებელთ ან ვერ აუნაზღაურებს საწარმოვო ხარჯებს და თუ აუნაზღაურებს, მაინც მას იმდენი მოგება არ დარჩება, რამდენიც რჩება ვაჭრობა-ჩარჩობიდან. თანამედროვე სპეკულიანტებს სათვის წარმოება სრულებითაც ხელსაყრელი არ არის, ვინაიდან მათ ვაჭრობიდან შეუძლიათ ათასი პროცენტი აიღონ და მომხმარებელ მასსას უსაზღვრო ექსპლოატაცია გაუწიონ. ამიტომაც არის, სპეკულიანტ ჩარჩ ბაცაცები ქურდულათ მოგროვებულ კაპიტალს წარმოებაში არ სდებენ, ვაჭრობა ალებმიცემობას ეწევიან და ამ გზით იტენენ ჯიბეებს. კაპიტალის წარმოებიდან გაქცევა კი, ჩვენი ქვეყნის ნივთიერ მდგომარეობას ძირს უთხრის და ეკონომიურ ცხოვრებას მძიმეთ ასნეულებს.

აქ გამოსავალი ერთი გზაა. მსხვილი წარმოების აღორძინება და მეურნეობა-მრეწველობაში მსხვილი კაპიტალის დაბანდება. დღეს მხოლოდ მსხვილ წარმოებას შეუძლია მრეწველობა გააჩაღოს, გაუმჯობესებული იარაღები აამოქმედოს. ასეთ პირობებში შეიძლება კაპიტალის პატრონმაც იხეიროს და შრომის პირობებიც გაუმჯობესდეს.

მაგრამ ასეთი კაპიტალი ჩვენში არ მოიძებნება. ჩვენ იძულებული გავხდებით გარეთ ვეძებოთ, გარედან შემოვიერთოთ ის. კაპიტალს ფული არ შეადგენს, გაუმჯობესებული იარაღები, მანქანები და სხვა კაპიტალის მთავარი ნაწილებია და უკანასკნელის შეძენა კი ადგილობრივ არ შეიძლება. ის აუცილებლათ გარედან უნდა იქნას შემოტანილი, რომელიც ადგილობრივი კაპიტალის მობილიზაციას მოახდენს.

ასეთი წარმოებისათვის კარგი პირობებია ჩვენში. წვრილი ხელოსანობა და შინაური ინდუსტრია საკმარის მომზადებულ მუშა ხელს იძლევა. ამიტომ წარმოებასაც მტკიცე საძირკველი ჩაეყრება.

მაშასადამე, მთავარი უბედურება ჩვენი საწარმოვო ძალთა განუვითარებლობაშია. საზოგადოების ყურადღება აქეთ უნდა იქნას მიქცეული, წარმოების გაფართოება, მსხვილი მრეწველობის გაჩაღება ჩვენს ცხოვრებაში წესრიგს შეიტანდა და კრიზისი, ანარქია განელდებოდა. წინააღმდეგ შემთხვევაში, თავისუფლება, დემოკრატიული რესპუბლიკა მტკიცე ნიადაგზე ვერ დამყარდება და მას წარმოების დაქვეითება ძირს გამოუთხრის.

ისევ პურის შესახებ

ჩვენი გაზეთი მხურვალე მომხრე იყო პურის ვაჭრობის თავისუფლების. ამის მთავარი მიზეზი ის იყო, რომ ჩვენ არ გვწამდა სასურსათო კომიტეტების მიერ ხალხის გამოკვების შესაძლებლობა. არავითარი პირობა არ იყო ამისთვის იმ ხანად. გამოტეხილი უნდა ვთქვათ, არც დღესაა. ამიტომ სასურსათო კომიტეტების ძველი სახით და ფორმით აღდგენის ჩვენ ახლაც წინააღმდეგი ვიქნებით. ყალბ იმედებს და ფუჭ ოცნებას ვერ შევალევთ ჩვენს ენერგიას.

მაგრამ არავინ უნდა იფიქროს, თითქოს ჩვენ მოტრფიალე ვიყოთ იმ საშინელი სპეკულიაციის, რომელიც პურის გარშემო ტრიალებს.

ჩვენ გვინდოდა მხოლოდ ერთი რამ: ის რაც ხდება დღემდე დამალულად, ფარულად გამოსულიყო აშკარად მზის სინათლეზე. წვრილ სპეკულიანტების ადგილას შესძლებოდა ჩადგომა მსხვილ ვაჭარს. აღმდგარიყო სავაჭრო აპარატი ყიდვა გაყიდვისა. ჩვენი იმედი გამართლდა მხოლოდ რამდენიმეთ: პური ბლომათ შემოვიდა ქალაქში. მარა ეხლა იგი საკმაოზე მეტი მოიპოვება, თითრიც და შავიც, მაგრამ მეორე ჩვენი მოლოდინი გაცრუვდა: პურის ფასმა არ დაიწია. სპეკულიაციის ჟინმა წვრილ მოვაჭრეებთან ერთად მსხვილებიც აიყოლია. თუ წინეთ პური აქა-იქ იშოვებოდა, ახლა ის ყველგან იყიდება, მებაყლესთან, მეთევზესთან, მეპურესთან, მეჩექმესთან, ერთი სიტყვით ყოველ სავაჭროში. თქვენ შეგიძლიათ ჩექმა და პური, აბრეშუმი და პური, ვაშლი და პური ერთად იყიდოთ ყოველ მეწვრილმანესთან ეს პირველი საჭირო საგანი. რა არის ამის მიზეზი? რამ შეაყვარა ასე პურით ვაჭრობა ყველას? პასუხი აშკარაა. დიდმა მოგებამ, რომელსაც პური იძლევა.

წინეთ, როცა პურზე ნიხრი იყო დადებული მას მხოლოდ ფურნეებში ყიდდენ, და იმათ ზომიერი მოგებაც ყოფნიდათ, რადგან სამაგიეროთ მეტ პურს აცხობდენ. დღეს პურით ვაჭრობა გაიფანტა, გაწვრილმანდა. ყველას უნდა ერთი ფუთი პურიდან ამოიგოს მთელი ოჯახის სარჩო, ყველა მით ცდილობს ჯიბის გასქელებას. და ამიტომ პურის ფასი იმდნავათაც არ იკლებს.

კონკურენცია მხოლოდ აჩერებს მისი ფასების აწევას.

მაგრამ ეს არ კმარა. ჩვენ გვგონია გონივრული ზომებით შეიძლება პურის ფასებზე კიდევ გავლენის მოხდენა. პირველად ყველისა ეს შეუძლია მსხვილ ფურნეების [illegible] ფქვილის საწყობების პატრონთ.

შედარებით მცირე პროცენტით რომ დაკმაყოფილდენ, თუ მასსიურ ვაჭრობას გააწყობენ, საერთოთ ისინი მაინც ბევრს მოგებას ნახვენ. მეორეც მათ ხელში გადასვლა მთლათ ვაჭრობისა, შესაძლებლად გახდის პურის ფასების რეგულიარიზაციას, ნიხრის შემოღებას.

ქალაქი ვალდებულია ამ მხრივ გადადგას ნაბიჯი, მოიწვიოს თათბირი პურის ვაჭრებისა და მათთან შეთანხმებით შეიმუშავოს რაიმე ზომები პურის ფასების დასაწევათ და ნიხრის შესამუშავებლად.

ჩვენ ვიცით, რომ წარსული მაგალითები ნიხრის შემოღებისთვის არ იძლევა საჭირო ფსიხოლოგიურ ნიადაგს,—პირიქით. ამიტომ ჩვენც ფრთხილათ ვეკიდებით ამ საკითხს,—თუმცა ჩვენ ღრმად გვწამს, რომ ამ ჟამათ უკვე შესაძლებელია ნიხრის შემოღება მეფურნეებთან და მეთორნეებთან შეთანხმებით.

მაგრამ თუ ეს კიდევ ვინმესთვის საეჭვოანოა, ერთი რამ არავისში ეჭვს არ უნდა ბადებდეს: ესაა—რეგისტრაცია ფქვილისა. მართალია ბევრ წვრილ მოვაჭრეს მხოლოდ რამდენიმე ფუთობით აქვს ფქვილი. ცოტას ყიდულობს, აცხობს, ყიდის და ისევ ყიდულობს ასე რომ, მცირე თანხას ატრიალებს.

მაგრამ რეგისტრაცია დანარჩენების ე. ი. მსხვილი ვაჭრების და დაახლოვებით წვრილებისაც მაინც შესაძლებელია. მაშინ ქალაქს ეცოდინება მაინც რამდენი ხნის სარჩო აქვს და შეუძლია ამით ისარგებლოს. ქალაქის თვითმართველობამ უნდა იცოდეს მაინც, რამდენი ხნით არის ქალაქი უზრუნველყოფილი პურით, და ამას ის შესძლებს რეგისტრაციის საშუალებით.

ამიტომ ჩვენ მოვითხოვთ დაუყონებლივ ფქვილის რეგისტრაციას, სხვა საქონლის რეგისტრაციაზე ჩვენ ამ ჟამათ არას ვამბობთ, რადგან ეს უფრო რთული საკითხია, მარა არსებითათ კი საჭირო და აუცილებელი. ჩვენ მისი გატარების იმედი არ გვაქვს. პურის ფქვილის აღნუსხვა კი შესაძლებელია და ეს უნდა დაუყოვნებლივ იქნეს ცხოვრებაში გატარებული.

„ტრუდოვოე ზნამია“-ს აზრები

განდიდების სენით შეპყრობილი „ტრუდოვოე ზნამია“-ს მწერლები „ასაბუთებენ“ იმ აზრს, რომ გაზეთი „ბორბა“ ვერ გაბედავს იმის დაწერას, რასაც სწერს „ერთობა“-ო.

იმიტომ, სწერდა ეს გაზეთი, რომ „ბორბა“-ს ჰყავს მკითხველთა ინტერნაციონალური შემადგენლობა, „ერთობა“-ს კი კითხულობენ მხოლოდ ქართველები ან, უკეთეს შემთხვევაში, მისივე თანამოაზრენიო.

აქ გაზეთი ერთმანეთს უპირდაპირებს „ბორბა“-ს და „ერთობა“-ს მკითხველებს.

პირველს კითხულობს ინტერნაციონალური საზოგადოება, მეორეს—ქართული. დასკვნა: რაც შეიძლება დაიწეროს ქართული საზოგადოების წასაკითხად, იგივე არ შეიძლება დაიწეროს ინტერნაციონალური საზოგადოებისათვის.

თუ რატომ ფიქრობს „ტრუდოვოე ზნამია“ აგრე, ეს ჩვენ აღვნიშნეთ, მაგრამ ამ გაზეთს ეს არ მოსწონს და აი რატომ, ის სწერს:

„რა თქმა უნდა, სწერს გაზეთი, რომ არავინ „ერთობას“ სერიოზულ მოთხოვნებს არ წაუყენებს და არ მოითხოვს მისგან ლოღიკურ მსჯელობას... იქნება „ერთობა“-ს ჰგონია, რომ ქართულად წერა და „ერთობა“-ში წერა ერთი და იგივეა... ჩვენ ვერასოდეს ვერ გავბედავდით ერთმანეთისთვის შეგვედარებინა „ქართველი ჟურნალისტი“ და „ერთობის“ ფურცლებზე მწერალი. ამ უკანასკნელს ამის უნარა არ შესწევს. ეს უბრალო უპიროვნო ადამიანია, რომელიც წივის, კივის და ხოხავს, რომ გაამართლოს თავის პატრონთა პოლიტიკა“.

„ერთობის“ მწერალი ქართველი ჟურნალისტი არ არის! შეიძლება არც „ერთობაა“ ქართული გაზეთი!

„ერთობა“-ში შეიძლება იმის დაწერა, რის დაწერასაც „ბორბა“ ვერ გაბედავს!

რაშია საქმე, რის თქმა სურთ ბატონ ესერებს?

იმ ქურდების კატეგორიაში ხომ არ გვაპირობს მოქცევას ესერების გაზეთი, რომელთა „ჟარგონზე“ ლაპარაკს ძნელად თუ გაიგებს მსმენელი?

აგრე და აგაზედაც უფრო „მკაცრად“ მოგვეპყრობა „ტრუდოვოე ზნამია“. ეს იქიდანაც სჩანს, რომ როცა ეს გაზეთი მიშა გეგეჭკორის მიერ ჩადენილ სახელმწიფოებრივ ღალატს ამართლებს, შემდეგ სწერს: „დემოკრატებს შეჰფერით მხოლოდ „დემოკრატიის მოღალატეებზე“ ლაპარაკი. ასეთებზე კი საქართველოში ჩვენ მუდამ ვამბობდით, რომ ისინი კარგ საქმეს არ აკეთებენ. უკეთუ „ერთობას“ დაავიწყდა ეს, დეე მან გადიკითხოს ჩვენი წერილები, რომლებიც მენშევიკების შესახებ იყო დაწერილი“.

„ტრუდოვოე ზნამია“ ბრალს გვდებს დემოკრატიის ღალატში. საბუთი? საბუთად თუ მოწმად, თავის თავს ასახელებს!

მთ. ჩხეიძის მიერ საბრალმდებლო ოქმის შედგენა, ეს რუსი ესერების და მათი „ტრუდოვოე ზნამიას“ ახალი აღმოჩენაა!

სახელმწიფო აპარატის საჭიროება

სახელმწიფო მეტად რთული ორგანიზმია. მას აქვს მთელი რიგი აპარატების, რომელნიც ამა თუ იმ სახელმწიფოებრივ ფუნქციას ასრულებენ, კარგად თუ ავათ ცხოვრების მიერ წამოყენებულ საკითხებს სწყვეტენ. ცხოვრება კი დაყოვნებას არ ითმენს, მას ესა თუ ის პასუხი, ამა თუ იმ მის მიერ წამოყენებულ საკითხზე, უნდა გასცე.

უნდა გასცე აუცილებლად, თუნდაც ცუდათ. ამ მხრივ შეგვიძლია ვსთქვათ, რომ ცუდი სახელმწიფოებრივი აპარატი სჯობია, აპარატის უქონლობას. მაგ. ცუდი სასამართლო სჯობია, სასამართლოს უქონლობას, ცუდი პროკურატურა სჯობია პროკურატურის უქონლობას, სუსტი ჯარი სჯობია, ჯარის არ ყოლას და სხ. ცუდ სახელმწიფოებრივ აპარატს მცხოვრებლები ასე თუ ისე ურიგდებიან, ასე თუ ისე მას ეგუებიან. სახელმწიფოებრივ აპარატის უქონლობა კი იწვევს მუდმივ უკმაყოფილებას მცხოვრებთა შორის, ანარქიას ჰქმნის და აძლიერებს. ხალხს კი წესი, კანონი ესაჭიროება; უამისოდ მას დიდხანს ცხოვრება არ შეუძლია. ის, დრო გამოშვებით ძველ სახელმწიფოებრივ ფორმებს ვერ ურიგდება, მის წინააღმდეგ ბრძოლას ეწევა, ამსხვრევს ამ ფორმებს. მაგრამ ის ითხოვს დაუყოვნებლივ ახალი ფორმების შექმნას. ვაი იმ სახელმწიფოს, რომელიც ამას ამა თუ იმ მიზეზის გამო ვერ ახერხებს; ასეთი სახელმწიფო მუდმივ ანარქიის ალში იქნება გახვეული, რღვევის პროცესი იმდენათ გაძლიერდება, რომ ბოლოს სახელმწიფო სულაც ვერ შესძლებს აღმშენებლობითი შემოქმედებას და ასეთ დარღვეულ ორგანიზმს სხვა, ძლიერ სახელმწიფოს მსხვერპლად გახდომა არ ასცდება. რუსეთის რევოლიუციამ წალეკა ძველი წესწყობილება, მან დაამსხვრია ყველა ძველი სახელმწიფოებრივი აპარატები. ამ მხრივ რუსეთის რევოლიუცია შესამჩნევათ განირჩევა საფრანგეთის რევოლიუციიდან. ეს უკანასკნელი შეეხო, ასე ვსთქვათ, მხოლოდ სახელმწიფოს ზედაპირს, მან შესცვალა მთავრობა, ძველი მთავრობის მაგიერ მან ახალი ცხოვრების შესაფერი მთავრობა წამოასკუპა. მაგრამ სხვა სახელმწიფოებრივი აპარატების უმრავლესობა მოქმედებას განაგრძობდა, ან შესამჩნევი ცვალებადობა არ განუცდია, ფესვიან-ბუდიანად არ იყო ამოგდებული. სწორეთ ამისთვის საფრანგეთში აღმშენებლობითი მუშაობა გაცილებით ადვილი იყო, რადგან იქ, როგორც ვსთქვი სახელმწიფოს მხოლოდ ზედაპირი დაინგრა. ჩამოვარდა რა ახალი მთავრობა სახელმწიფოს სათავეს, სახელმწიფოებრივ რთულმა მანქანამ დიდებითი მუშაობა დიდ მტკივნეულობის განუცდელათ განაგრძო. სულ სხვა სახე მიიღო რუსეთის რევოლიუციამ, აქ ყველა სახელმწიფოებრივი აპარატები რევოლიუციის ქარცეცხლმა უარჰყო—უკუაგდო. არ არის არც ერთი ფორმა, რომელსაც რევოლიუციის ტალღა არ შეხებოდა და არ დაემსხვრია. რუსეთის რევოლიუციას მოექცა ახალი მთავრობა სათავეში, მაგრამ მოშლილ აპარატების მაგიერ ახალი ვერ შექმნა და სახელმწიფოებრივი ცხოვრება ვერ აატრიალა, აქედანაა მუდმივი ანარქია. ის, რაც რუსეთზე ვსთქვი, ითქმის ჩვენს სახელმწიფოზედაც; აქაც, როგორც რუსეთში ახალ აპარატების უქონლობა აფერხებს სახელმწიფოებრივ ცხოვრებას, იწვევს მუდმივ უკმაყოფილებას. ეს დღეს ყველასათვის ცხადია. ყველა გრძნობს, რომ შესაძლოა ამან ჩვენი სახელმწიფოებრივი ცხოვრება გაანიავოს. არა ვფიქრობ, რომ ჩვენი უმოქმედობა სახელმწიფოებრივ აპარატების უქონლობაში იმით აიხსნებოდეს, რომ ჩვენ არ გაგვაჩნია საკმაოთ მომზადებული სახელმწიფოს მმართველნი. საჭიროა მხოლოდ უმაღლეს სახელმწიფოებრივ დაწესებულებებმა თავისი მოქმედების ცენტრი ამ საქმისაკენ გადახაროს, მეორე ხარისხოვან საკითხებს ნაკლები ყურადღება მიაქციოს, თორემ დრო არ ითმენს, შესაძლოა ძვირფასი რესპუბლიკანური საქართველო ხელიდან გაგვისხლტეს.

ი. სალაყაია.

პ რ ე ს ა

გაზეთი „ბორბა“ ეხება მეტად საგულისხმო მოვლენას. ესაა გერმანელების მიერ პურის და სხვა პირველ საჭიროების საგნების შესყიდვა და გაზიდვა საქართველოს საზღვრებიდან. გაზეთი სხვათაშორის აღნიშნავს:

„საზოგადოებაში ხმები დადის, რომ გერმანელებმა შეისყიდეს ტყავი და მატყლი გასაზიდავათ. ჩვენ ვიცით, როგორ ესაჭიროება ეს საგნები საქართველოს. ამას გარდა უარყოფილი არაა ის ფაქტი, რომ გერმანელმა მყიდველებმა ასწიეს ფასები, მაშასადამე საზოგადოებას ამ მხრივ სრული საბუთი აქვს მღელვარება განიცადოს... საქართველოს მთავრობამ უნდა მიმართოს გერმანიის წარმომადგენლებს წინადადებით, რათა შეჩერებულ იქნეს საქართველოს საზღვრებიდან ისეთ საქონლის გაზიდვა, რომელთა შესახებ სპეციალური ნებართვა არ არის მიცემული მთავრობისაგან“.

გაზეთს საჭიროთ მიაჩნია აგრეთვე, თუ დროებით გერმანიის ჯარისთვის არის საჭირო რამე ნივთების შეძენა, ეს შეძენილ იქნეს მთავრობის შემწეობით და დასტურით, რომ ამრიგათ ხალხში გაუგებრობას ადგილი არ ექნეს და გავრცელებულ მითქმა-მოთქმას ბოლო მოეღოს.

ჩვენ ჩვენის მხრით შეგვიძლია მხოლოდ დასტური დავცეთ „ბორბის“ ნათქვამს.

მართალია ნორმალურ პირობებში და გაწმენდილ ატმოსფერაში ასეთი ფაქტი ყურადღების ღირსიც არ იქნებოდა. მართალია დღესაც ამ ფაქტს არ შეუძლია თავისთავათ რაიმე თვალსაჩინო ზიანი მიაყენოს მეგობრულ განწყობილებას ორ სახელმწიფოთა შორის.

მაგრამ საკითხი ამ შემთხვევაში სულ სხვა ხასიათს იღებს. ერთი მხრით მრავალი მოწინაამდეგენი ჩვენი მეგობრული კავშირისა—უჩიჩინებენ ხალხს ამ მეგობრობის მავნებლობაზე. მეორე მხრით ხალხისთვის დღეს მტკივნეული ადგილია პურის ფასები. მისი ყოველი აწევა—იწვევს ნერვიულობას. გამყიდველები, გლეხობა უმთავრესათ დღემდი ვერ ახერხებდა თავის სურვილისა და მადის მიხედვით ფასების აწევას, რადგან ყოველ წამს მოელოდა უკრაინიდან, ან ყუბანიდან იაფი პურის კონკურენციას. საშვალება და გზა ამ პურის შემოტანის დაკავშირებული იყო გერმანელების მოსვლასთან ჩვენში. ამ მეგობრობას უნდა გაეხსნა ჩვენთვის ეს გზები და გამოვეყვანეთ გასაჭირი კრიზისისაგან.

და როცა ამ დროს ხალხი ხედავს, რომ გერმანელები თვით ყიდულობენ პურს და უწევენ კიდეც ფასებს, ეს უკანასკნელი შემაჩერებელი მოტივიც ქრება. ხალხი ხედავს და ანგარიშს უწევს ფაქტს, დაპირებას კი მისთვის ნაკლები მნიშვნელობა აქვს. გერმანიის მისიის განცხადება—მალე პურს შემოვიტანთო, ჩვენთვის სრულიად სარწმუნო და უტყუარი, უბრალო ხალხისთვის ცარიელი სიტყვაა, სანამ მას წინ უძღვის ფაქტი ამავე გერმანელებისაგან პურის შესყიდვისა აქვე აწეულ ფასებში.

ამ რიგათ სპეკულიანტები ამაზე აშენებენ თავის იმედებს და ფრთას ისხამენ.

ჩვენ მთავრობას ეს დიდ დაბრკოლებას უქმნის პურის და სხვა საჭირო ნაწარმოების წესიერი და ზომიერ ფასებში მიწოდების მოწყობის დროს. თვით გერმანელთ კი აქ შესყიდული პური ვერავითარ თვალსაჩინო სამსახურს ვერ გაუწევს. აი ამიტომ ეს თავისთავად უმნიშვნელო ფაქტი, მნიშვნელოვანი ხდება დღევანდელ განსაკუთრებულ პირობებში.

და ჩვენც იმისთვის გვინდა გავუსვათ ხაზი ამ გარემოებას, რომ დავანახვოთ გერმანელთ შინაური განწყობილება ჩვენში, რომელიც შეიძლება მათთვის საკმარისათ ცნობილი არ იყოს.

***

ამასწინათ ჩვენ აღვნიშნეთ, რომ ევროპის პროლეტარიატი ამ ჟამად მზად არ არის ძალა უფლება ხელში ჩაიგდოს და თავის დიქტატურა გამოაცხადოსო. ესერების გაზეთი „შრომა“ ამ ციტატს ორი აწკარით ანადგურებს. იგი გვიპასუხებს:

„თვით მარქსი კი ჯერ კიდევ მე-70-ე წლებში მოელოდა სოციალურ რევოლიუციას და პარიზის კომუნას, რომელიც ენგელსის სიტყვით, პროლეტარიატის დიქტატურა იყო მხურვალე სალამს უძღვნიდა მას“.

აქ ჩვენს მოპასუხეს მხოლოდ ისავიწყდება, რომ მარქსი პარიზის კომუნის გამარჯვებას არ მოელოდა. ხოლო სოციალიზმის განხორციელებას პროლეტარიატის განვითარების და კაპიტალის კონცენტრაციის შედეგათ თვლიდა. მართალია მხოლოდ ის, რომ იგი ამ პირობების დადგომას უფრო ადრე ელოდა, ვინემ ეს ხდება სინამდვილეში. მაგრამ ამით მის მიერ აღნიშნული ისტორიული ტენდენციები ოდნავადაც არ შერყეულა.

მერესე შემდეგ კ. კაუცკისაც სწვდა. ცხოვრების განვითარება უკვე არ მიდის იმ გზით, როგორც ეს კაპიტალში აქვს მარქს აღნიშნულიო და საბუთად ფინანსიური კაპიტალის არსებობას ასახელებს.

მაგრამ ესერების გაზეთში ასეთი საბუთი სწორედ რომ ახირებულია. ჯერ ერთი, რომ ფინანსიურ კაპიტალის საუკეთესო თეორეტიკოსი გილფერდინგი მარქსისტია, მარქსის მიმდევარი და ფინანსიურ კაპიტალში ხედავს იმავე ძირითად ტენდენციებს, რომელიც მარქსმა აღნიშნა თავის კაპიტალში. აქ განსხვავებულია მხოლოდ ფორმა, რომელიც მარქს არ შეეძლო ეწინასწარმეტყველებია მაშინ, როცა იგი ოდნავ ჩასახული თუ იყო. მარა მისი ძირითადი დებულებები კი გენიოსური გამჭვრეტელობით აქვს აღნუსხული. ტყვილა კი არ უწოდებენ გილფერდინგის წიგნს კაპიტალის მეოთხე ტომს ე. ი. მარქსის გაგრძელებას. ცხადია თვით ფინანსიური კაპიტალი და მისი თეორეტიკოსი გილფერდინგი მარქსის კაპიტალის გზით მიდის.

ახირებული აქ ის კი არაა, რომ „შრომის“ ესერები მარქსისთვის წკიპურტის კვრას ცდილობენ. ახირებული ისაა, რომ წვრილი წარმოების და სოციალიზაციის იდეოლოგები საბუთათ ფინანსიურ კაპიტალს ე. ი. მათგან ათვალისწუნებულ კონცენტრაციის უმწვერვალეს გამოხატულებას იმოწმებენ, ე. ი. ეგრეთწოდებული მოძღვრების სრულ გაქარწყლებით ნიმუშით უნდათ მარქსი გააწბილონ. ნეტა რომელი მორწმუნეობით მოსდით ეს მათ?

დეპეშები

(ამიერ-კავკასიის დეპეშათა სააგენტო).

12 სექტემბერი.

პარიზი. (ბერლინით). კორესპონდენტები იუწყებიან, რომ გერმანელებმა ისეთი მაგარი პოზიციები დაიკავეს, რომ მათი დამარცხება იქ ძნელი იქნებაო. ამიტომ მოსალოდნელია ფრონტზე სიწყნარე დამყარდესო. „ჟურნალ დე დებას“ ცნობით გერმანელების უკან დახევა დამთავრდა.

როტერდამი. „დეილი ტელეგრაფი“ სწერს: მიუხედავათ იმისა, რომ ყოველგვარი ზომებია მიღებული წყალ-ქვეშა ნავების წინააღმდეგ, ამ უკანასკნელებს მაინც დიდ ზარალი მიაქვთ.

ბერლინი. „კრასნაია გაზეტა“ იუწყება, რომ ინგლისის მთავრობა ნიღაბში მოევლინა რუსის ხალხს და ეუბნება, რომ ინგლისელებს სურთ რუსის ხალხის გერმანელებისაგან განთავისუფლებაო. ჯერ კი ინგლისელები ძარცვავენ რუსეთს, იპყრობენ არხანგელს, მოიყიდეს ჩეხო სლოვაკები და აგიტაციას ეწევიან საბჭოთა მთავრობის წინააღმდეგ და ყოველგვარი საშუალებით ცდილობენ საბჭოთა მთავრობის განადგურებასო. ინგლისის და საფრანგეთის კაპიტალისტები მჭიდროთ შეუკავშირდენ რუსის მუშის მტრებსო.

13 სექტემბერი

ბერლინი. ბიკხოტეს ჩრდილო-დასავლეთით მტრის იერიშები მოგერებულ იქნა. არმანტიერთან და ლაბასსთანაც მოვიგერიეთ იერიშები. ჩვენი ბრძოლის ხაზის წინ მთელი დღის განმავლობაში ქვეითი ჯარების ბრძოლა იყო. საღამოთი კემბრესთან ძლიერი საარტილერიო სროლა იყო. მაკრიონ გავრინკურის არხთან ინგლისელების იერიშები უშედეგო იყო. ელეტრა და ენს შუა საღამოთი საარტილერიო სროლა გაჩაღდა. ფისმის მაღლობის ჩრდილო - აღმოსავლეთით ფრანგების მიერ მოტანილი კერძო იერიშები მოგერებულ იქნა. ვოგეზებში და ლოტარინგის ფრონტზე შეტევა ჰქონდათ მზვერავ რაზმებს.

ვენა. ტიროლის ფრონტზე ზოგიერთ ალაგას მზვერავთა ბრძოლაა. ასოლონესთან ჩვენმა ჯარებმა მოიგერიეს იტალიელთა უეცარი იერიში. პიავის ფრონტზე საარტილერიო სროლაა.

სტამბოლი. პალესტინის ფრონტი. წარსულ ღამით რამდენიმე ბათალიონი ინგლისელები მოვიდენ ჩვენზე იერიშებით. ჩვენ კონტრ-იერიშით მტერი გავრეკეთ. მტერს დიდი ზარალი მივაყენეთ.

აღმოსავლეთის ფრონტი. სპარსეთის ჩრდილო დასავლეთის ნაწილში ჩვენმა ჯარებმა დაიკავეს მიანე. სხვა ფრონტებზე ცვლილება არ მომხდარა.

ბერლინი. კამბრის, არრასის და პერონნის გზის მიმართულებით ინგლისელების მიერ მიტანილი იერიშები უშედეგო იყო. მაასისა და მოზელების შუა ფრანგებმა და ამერიკელებმა იერიში მოიტანეს წმ. მიხეილის სექტორზე. ბრძოლა გრძელდება.

პარიზი. სენ-კვინტენის დასავლეთით ბრიტანეთის და ფრანგების ჯარებმა მელნიონ სავის ხაზით წინ წაიწიეს. ამერიკელთა ჯარები დღეს წმ. მიხეილის რაიონში იერიშებით მივიდენ. ბრძოლა კარგს პირობებში სწარმოებს.

ამერიკის ოფიციალური ცნობა. 12 სექტემბერს დილით, წმ. მიხეილის მიდამოებში საფრანგეთის ჯარების დახმარებით ჩვენმა ჯარებმა წინ წაიწიეს და წამოიყვანეს ტყვეთ 8 ათასი ტყვე. ბრძოლა გრძელდება.

ბაზელი. როგორც ნიუ იორკიდან იუწყებიან აგვისტოს განმავლობაში წყალქვეშა ნავების მიერ თავდასხმა მომხდარა 16 გემზე.

ბერლინი. როგორც სიმფეროპოლიდან იუწყებიან მოსალოდნელია ყირიმის დამოუკიდებლობის გამოცხადება და სავაჭრო ხელშეკრულების დადება უკრაინასა და ყირიმს შორის.

სოფია. მაკედონიის ფრონტი. ცერნის დასავლეთ თ საარტილერიო სროლა იყო. მოგლენის ჩრდილოეთით, სოფ. რახოვოსთან გავფანტეთ მტრის რაზმები. არტილერიის დახმარებით ჩვენმა ერთმა როტამ გარეკა ბერძენთა რამდენიმე როტა, ტყვედ წამოვიყვანეთ ბერძნთა სამეფო არმიის ჯარისკაცები.

ბერლინი. მძევლად დაპატიმრებულთა რიცხვი 120 კაცამდეა. ამათ დახვრეტენ, უკეთუ ბოლშევიკთა კომისარებზე მოკვლის განზრახვით თავდასხმა მოხდება. დაპატიმრებულთა შორის არიან: დიდი მთავრები დიმიტრი კონსტანტინეს ძე, პავლე ალექსანდრის ძე, გიორგი მიხეილის ძე და გაბრიელ კონსტანტინეს ძე. არიან აგრეთვე ბანკირები და ცნობილი სამხედრო პირები.

ყუბანის მთავრობა საგანგებო დელეგაციას ჰგზავნის გენ. ალექსეევთან, რათა მთავრობასა და მოხალისე ჯარის უფროსს შორის დამოკიდებულება გარკვეულ-მოწესრიგებულ იქნას.

დონის რესპუბლიკის ატამანმა გენ. კრასნოვმა ყაზახებს მიმართა და სთქვა, რომ ინგლისის ფულებით აგიტაციას ეწევიან, რომ ყაზახები ჩაითრიონ გერმანიასთან ახალ ომშიო.

„ნორ. ალი. დე ცეიტუნგის“ განცხადებით ბრესტ-ლიტოვსკის ხელშეკრულების დამატება იმაში მდგომარეობს, რომ ზოგიერთი მუხლები ამ ხელშეკრულობისა უფრო მკაფიოდ და გასაგებად არის ახსნილიო.

„მორნინგ პოსტი“ გერმანელების უკან დახევის შესახებ სწერს: „ეს კიდევ არ არის გამარჯვება; ჩვენ არ შეგვიძლია ის დავამტკიცოთ, თითქოს მტერი იძულებული იყო უკან დაეხია. საქმე იმაშია მტრის ძლიერი ძალის წინაშე იხევს უკან თუ იმიტომ, რომ დაიკავოს უფრო მოხერხებული პოზიციები.

ესსენი. უკრაინის გეტმანი გუშინ საღამოს 6 საათზე მოვიდა გიუგელიდან. დილით მან დაათვალიერა კრუპის ქარხნის ზოგიერთი განყოფილებები, შემდეგ დაათვალიერა ფოლადის ჩამოსასხმელი განყოფილებანი და მუშათა ბინები.

ახალი ამბები

შრომის სამინისტრო ამით აცხადებს, რომ ჯვართა ამაღლება (14 სექტიმბერი) უნდა იუქმონ ყველგან 27 ოქტომბერს ახალი სტილით. ამიტომ 14 სექტემბერს მუშაობა უნდა სწარმოებდეს ყველგან დაუბრკოლებლივ.

ლატარიის ბილეთები. როგორც მკითხველს მოეხსენება უკვე გამოვიდა და იყიდება პირველი ქართული ლატარიის ბილეთები, რომლის წმინდა შემოსავალი გადადებულია უნივერსიტეტისა და თეატრის სასარგებლოდ. ბილეთები იყიდება ბანკებსა, კოოპერატივებსა და სხვა საზოგადო დაწესებულებებში. ჯერ-ჯერობით ბილეთები გასასყიდათ დარიგებულია მხოლოდ თფილისში და უკვე მილიონ ხუთასი ათასი მანეთის ბილეთია შეკვეთილი. ამ მოკლე ხანში ლატარიის გამგეობის წევრები გაემგზავრებიან ქუთაისს მთელ დასავლეთ საქართველოში ბილეთების გასავრცელებლით და აგენტურათა მოსაწყობათ.

ცხინვალიდან გორის სახალხო გვარდიის შტაბის თავმჯდომარე გვარდიის მთავარ შტაბს შემდეგს ატყობინებს: გორის სახალხო გვარდიის რაზმი შევიდა ცხინვალში. მცხოვრებლებმა კარგათ შეგვხვდენ. ცხინვალში საერთოდ კარგი მდგომარეობაა. მთავრობის კომისარები ოსების წარმომადგენლებთან ერთად ბეჯითად სწმენდენ რაიონს ავაზაკებისაგან. ხალხს ბოლშევიზმზე გული აცრუებული აქვს. იარაღის აყრის შემდეგ დაუყონებლივ შეუდგებით ხალხში კულტურულ მუშაობას. ცხინვალში იმყოფება აგრეთვე გერმანელების მცირე რაზმი. ოსეთში მობილიზაციის საქმე ჩინებულად მიდის. მიუხედავათ პროვოკატორების აგიტაციისა.

დატუსაღებულ აფიცრების შესახებ. ციხეების უფროსმა მთავრობის წინაშე შუამდგომლობა აღძრა, რომ ის აფიცრები, რომელნიც ქართულ ლაშქარში არ ირიცხებიან და „გაუპტვახტ“-ში არიან დატუსაღებულნი, გადაყვანილ იქნენ სხვა ციხეებში.

ნაქურდალის აღმოჩენა. საგანგებო რაზმმა ნაბერეჟნი ქუჩაზე № 4 სახლში აღმოაჩინა 4 ათასი არშინი „ბიაზი“. სახლის პატრონი დააპატიმრეს.

ბაქოს გარშემო. განჯიდან მიღებული კერძო ცნობებით ბრიტანეთის საექსპედიციო კორპუსმა შეაიარაღა გემები კასპიის ზღვაზე შორსმსროლელი ზარბაზნებით, რომლითაც ყუმბარები ესროლეს ალიათის მიდამოებში დაბანაკებულ ოსმალთა ჯარებს და აიძულეს ისინი უკან დაეხიათ. ოსმალებმა ინგლისელებს პასუხი გასცეს საველე ზარბაზნებით.

ალბულახში მომხდარი ამბების გამოსაძიებლათ შემდგარ საგანგებო კომისიაში მონაწილეობის მისაღებათ შინაგან საქმეთა სამინისტრომ დანიშნა საგანგებო მინდობილობათა მოხელე ნ. ჩიკვაიძე.

მოსავალი თერგისა და ყუბანის ოლქებში. სასურსათო განყოფილების მიერ კავკავიდან მიღებული ცნობებით თერგის და ყუბანის ოლქის იმ ნაწილებში, რომლებთანაც კი მოხერხდა კავშირის დაჭერა, მოსავალი საშვალოზე უკეთესია, მაგრამ ნახევარზე მეტი მოსავალისა შეუნახავი რჩება და ილუპება, ვინაიდან სამოქალაქო ომი მოსავლის შენახვას ხელს უშლის.

ხოლერა. ქალაქის საავადმყოფოში მიიყვანეს 8 ხოლერიანი და 5 საეჭვო. გადაყვანილ იქნენ სახოლერო განყოფილებაში 4. მოკვდა 13 ხოლერიანი და ერთიც საეჭვო. გამოეწერა 3. 12 სექტემბერს დარჩენილი იყო 109 ხოლერიანი და 16 საეჭვო ავადმყოფი.

საქართველოში არსებულ სომეხთა ეროვნულ საბჭოში. აღმასრულებელ კომიტეტში აირჩიეს: არგუთინსკი (დაშნ.) ე. ტერ-მანასიანი (სომ. სახ. პარ.), სტამბოლიანი (ს. რ.) და ა. ერზიკიანი (ს. დ.). სომხ. სახალხო პარტიის წარმომადგენლებმა შეიტანეს წინადადება ეხლავე გავანაწილოთ კრებაზე, თუ რა და რა განყოფილებები ექნებათ ჩაბარებული ამა თუ იმ წევრს. ეს წინადადება კრებამ უარყო და მიანდო აღმასრულებელ საბჭოს წევრებს თითონ გაინაწილონ ფუნქციები. თუ ვინიცობაა, მოხდა უთანხმოება მაშინ საკითხი საბჭოში გაირჩევა. შემდეგ კრება გადავიდა კომისიის არჩევნებზე. სასკოლო კომისიაში აირჩიეს: არუთინოვი, (სომ. სახ. პარ.) ს. მანასიანი (დაშნ.) გ. კარადჯიანი (ს. დ.) ვ. ტურაზიანი, (ს. რ.) ფინანსიურში: ბ. თოფჩიანი (დაშნ.) ლ. გულიევი, (სომ. სახ. პარ.) ს. ფირუმოვი, (ს. დ.) მ. ტერნერსისოვი (ს. რ.) კანონმდებლობის კომისიაში: გ. ტერ-სტეპანიანი და მ. ლორეციანი, (დაშნ.) აბარხვედაროვი და პ. დოლუხანოვი, (სომ. სახ. პარ.) ლ. თუმანოვი და სტამბოლიანცი, (ს. რ.) და ს. ყირუმოვი, (ს. დ.) ლტოლვილთა კომისიაში: თათევოსიანი, (დაშ.) ექ. სტეფანოვი, ტერ გრიგორიანი, (ს. რ.) და ლ. ელბაქიანი (ს. დ.)

ადერბეიჯანის დიპლომატიური წარმომადგენელი სთხოვს საქართველოს მთავრობას ზომები მიიღოს კაპიტან გლუხოვის მუსულმანთა კორპუსის პრაპორჩიკ და მოხელე კრევეს დაჭერის შესახებ, უკანასკნელმა მოიტაცა 12000 მ. და იმალება.

ლტოლვილები. ორთაჭალაში (მესამე ვერსი) 8 სექტემბერს იყო: სომეხი 5,456 სული, ბერძნები 60, რუსი 3, სომხის ინვალიდები 28 კ. ობლები 28.

თამბაქოზე მომუშავენი. 15 ოქტომბერს დილის 9 საათზე მუშათა კლუბში დანიშნულია საერთო კრება თამბაქოს მუშების პროფესიონალური კავშირის. დღის წესრიგი: 1) მოხსენება გამგეობისა თავის მოღვაწეობის შესახებ. 2) მოხსენება სარევიზიო კომისიისა, 3) სურსათის საკითხი, 4) გამგეობის და სარევიზიო კომისიის არჩევნები, 5) მიმდინარე საქმეები.

უფასო სკოლები. თფილისის ქალაქის გამგეობამ სექტემბრის 7-ს სხდომაზე დაადგინა, რომ სამინისტროს დაბალ სკოლებში სწავლება უფასოდ სწარმოებდეს.

გაძარცვა. სექტემბრის 10-ს საღამოს 10 საათზე მიხეილის ქუჩა № 109 ვიღაც ბოროტ-გამზრახველები დაეცენ აბრამ ს. სკანესოს და წაართვეს 54,020 მან.

დატუსაღება. სექტემბრის 11, მიხეილის პროსპექტზე სასტუმრო „ნოე“-ში დაატუსაღეს ვ. ნ. ასეევი, რომელსაც ბრალდებოდა ბოლშევიკებთან ერთად ჩვენი ჯარების წინააღმდეგ მონაწილეობის მიღება.

სექტემბრის 12 ს დაატუსაღეს და საგუბერნიო ციხეში № 1 მოათავსეს ნ. ბრელკინი, რომელსაც ბრალდება საქართველოს რესპუბლიკის მთავრობის საწინააღმდეგო მოქმედება.

საგარეო საქმეთა მინისტრი სთხოვს სასურსათო სამინისტროს, რათა მან დახმარება აღმოუჩინოს მის რწმუნებულს გერმანიის ჯარისათვის 2,000 ფუთი ხორბლის შესყიდვაში დაწესებულ ფასებში.

„შესაფერი მოხსენება“. როგორც ირკვევა ალბულახში მომხდარი არეულობის დროს ალბულახის კომისარ ბაბურინს და საქმის მწარმოებელ მარჩენკოს მანგლისში გაუგზავნიათ ცნობა, რომელშიაც ნათქვამი იყო, რომ ალბულახს დაეცენ ქართული წითელი გვარდიის „ბანდები“ და მანგლისელებს იწვევდენ დასახმარებლათ. ხალხს ეს ცნობა, რა თქმა უნდა საეჭვოდ მიუღია.

ქართული საოპერო საზოგადოება. თავისუფალ ხელოვანს ილ. აბაშიძეს აზრად აქვს დააარსოს ქართული საოპერო საზოგადოება.

პირველი რაიონის მუშათა კლუბში. შაბათს, 14 ენკენისთვეს საღამოს 6 საათზე ქართულ ლექციას წაიკითხავს ამხ. ქალი ლიდა მეგრელიძე „ქალთა საკითხზე“.

დუშეთში 15 სექტემბერს დაიწყებს მუშაობას დუშეთის მაზრის გლეხთა წარმომადგენლების ყრილობა.

ლექცია—მოხსენება. კვირას, 15 სექტემბერს, საღ. 8 საათზე, მე-6 სავაჟო გიმნაზიაში (უდელის ქ. № 3) ამხ. დ. ონიაშვილი გააკეთებს მოხსენებას ერობის შესახებ. ვთხოვთ ამ რაიონის პარტიის წევრებს და თანამგრძნობთ აუცილებლათ დაესწრონ.

კრებები.

კვირას, 11 საათზე, ქალაქის საბჭოს დარბაზში მოხდება საბჭოს სოც.-დემ. ფრაქციის კრება. სთხოვენ წევრებს აუცილებლად დაესწრან.

— 15 სექ., საღ. 5 ს., ერთობის უბნის მუშათა კლუბში დანიშნულია ერთობის უბნის მცხოვრებთა, (როგორც სახლის პატრონთა, ისე მდგმურთა) საზოგადო კრება. გადასაწყვეტია საყურადღებო კითხვები.

— ორშაბათს, 16 სექტემბერს, საღ. 7 საათზე, ფრეილინის ქუჩა, № 11 (ყოფილი ბანკი), შესდგება დამფუძნებელი კრება თფ. ქართველ ექიმთა პროფესიონალურ კავშირისა.

რკინის გზის მოსამსახურეთა წარმ. ყრილობა

15 სექტემბერს (ახ. სტ.) უნდა შესდგეს საქართველოს რკინის გზათა მოსამსახურეების წარმომადგენლების საერთო პირველი ყრილობა. ჩვენი ერის ცხოვრებაში ეს პირველი მოვლენაა, რომ საკუთარი ძალით ჩვენი ხალხი განაგებს საკუთარ სახელმწიფოს და როგორც სახელმწიფოს დედა ძარღვს—რკინის გზასაც.

ეს დღე ჩვენთვის როგორც თავისუფალ მოქალაქეებისათვის ისტორიული დღეა! ამისათვისაც ყრილობა მოვალეა გამოიჩინოს მთელი თავისი ძალ-ღონე რომ ყველა კითხვები, რომელიც კი იქნება იქ დასმული, სისწორით იქნას გადაჭრილი, რათა ჩვენმა ნორჩმა დემ. სახელმწიფომ არ იზარალოს, ვინაიდან ზარალი ჩვენი სახელმწიფოსი იქნება ზარალი მთელი ჩვენი ხალხისა. და არა მარტო რკინის გზელების.

ჩვენ, რკინის გზის მუშა-მოსამსახურეები, როგორც მეფის დროს, ეხლაც ქონებრივ გაჭირვებას განვიცდით, მაგრამ ეს კიდევ ნებას არ გვაძლევს შევადაროთ ეხლანდელი ძველს და ვსთქვათ: „რა მოგვცა ხალხის ბატონობამ, ის მგელსაც შეუჭამიაო“.

მე ვიცნობდი ბებრძოლთ, რომლებიც პატარა თავისუფლებისათვის, რომ მოსპობილიყო მეფის თვითმპყრობელობა და დამკვიდრებულიყო ხალხის თვითმპყრობელობა, სიცოცხლეს სწირავდენ: ციმბირი—კატორღა—სახრჩობელა მათთვის არაფერი იყო, მხოლოდ მათ დანარჩენთ მაინც ღირსებოდათ თანასწორი მოქალაქეობრივი ცხოვრება!

დიახ, დღეს ჩვენ თავისუფალი მოქალაქეები ვართ და ისინი კი ბნელ სამარეში განისვენებენ. თუ ჩვენ არ გვინდა შევურაცხვყოთ გმირთა საფლავები, განვამტკიცოთ და გავამაგროთ ეს მონაპოვარი, რაც ჩვენ ხელთაა!

რა გზით შეგვიძლია შენარჩუნება არსებული უფლებისა, რომ ნორჩ სახელმწიფოთ გავუწიოთ მშობლიური სამსახური!

არც ერთი გულმტკივნეული დედა, რაც უნდა შიოდეს, პირში ლუკმას არ ჩაიდებს, თუ ის ლუკმა მისს პირმშოს მოაკლდება. გონიერმა დედამ კარგათ იცის, თუ თვისი პირმშო დავაჟკაცდა რა ბედნიერებას მოუტანს დედასაც, კარგად აღზრდილი ვაჟ-კაცი როგორც დედას, ისე მთელ ერსაც გამოადგება.

თუ შევსძლებთ ჩვენი ქვეყნის ამ უფლების შენარჩუნება, არამც თუ ქებით მოგვიხსენიებს ჩვენი მომავალი, საერთაშორისო მოწინავე კაცობრიობაც მიგვიღებს თავის ოჯახში, რაც უდიდეს გამარჯვებათ უნდა ჩაითვალოს!

საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის რკინის გზათა მოსამსახურეების წარმომადგენელთა ყრილობამ დღის უნდა დამტკიცოს, რომ ის უკვე მომწიფებულია საკუთარ საქმის გასაძღოლათ და სახელმწიფოს დასახმარებლად.

მართალია, მთავრობის დადგენილებით გზათა მინისტრი აცხადებს: „რკინის გზის კომიტეტებს ჩამოერთმევათ ადმინისტრატიული უფლებები, მათ დარჩებათ უფლება და მოვალეობა. პროფესიონალურ საბჭოებისა“, მაგრამ ეს კიდევ არ გვიშლის ჩვენ, რომ ადმინისტრატიულ აპარატს თვალყური ვადევნოთ და თუ შევამჩნევთ მასში უწესრიგობას მივუთითოთ და დავეხმაროთ მთავრობას საქმის მოწესრიგებაში!

მაშ ვუსურვოთ კრებას ბეჯითი და ნაყოფიერი მუშაობა!

დ. ი ლორთქიფანიძე.

მუშათა შორის

ფოთი. (კოლექტიური ხელშეკრულება დადებული ფოთის ნავთსადგურის გადმომტვირთველთა პროფესიონალური კავშირის ერთის მხრით და გელზენკირხერის სააქციონერო საზოგადოების და კავკასიის ამხანაგობათა მეორეს მხრით).

1) კოლექტიური ხელშეკრულება დადებულია სამი თვის ვადით—1 სექტემბრიდან 1—დეკემბრამდე 1918 წლისა, მაგრამ ხელშეკრულებაში ჩამოთვლილი მუხლები ძალაში შედის 15 აგვისტოდან ამა წლისა, ე. ი. იმ დროიდან, როცა პროფესიონალურმა კავშირმა მ[...] ხოვნილებები წარმოადგინა.

2) დამ[...] შესრულებამდე შეიძლება [...] მხრის [...].

3) ყველა პირობები ხელშეკრულობ[...] სავალდებულოა, როგორც შავი ქ[...] ექსპორტიორებისათვის, ისე პროფეს[...]ნალური კავშირის ყველა წევრთათ[...] მიუხედავათ იმისა, მიიღეს თუ არა მ[...] ამ ხელშეკრულების დადების დროს მ[...] ნაწილეობა.

4) ამ ხელშეკრულების თანახმად წ[...]დება შემდეგი ფასები: ა) შავი ქვის [...] გონიდან საწყობში გადმოტვირთვის[...]თვის და საწყობებიდან ვაგონში გა[...]ტვირთვისათვის 7 საჟ. მანძილზე მუ[...]ღებულობს 40 მანეთს. ბ) შავი ქ[...] გემში გადატვირთვისათვის „მოლ[...] პირველ და მეორე ხაზიდან—47 მ. [...] კ. გ) საწყობიდან, რომელიც მეორე [...]ზის გარეთ 7 საჟენის მანძილზე—ვაგ[...]ნიდან 62 მ. 50 კ.

5) გადასახადი დაწესებულია ვაგონ[...] 750 ფუთ.

6) გემის მუშები ღებულობენ: ა) ვი[...] მუშაობს ტრიუმში—32 მ. ბ) „პალუბ[...]ზე“ 30 მ. დღეში.

7) კვირა უქმე დღეებში მუშები ი[...]ბენ დაწესებულ ქირის ერთ ნახევარს.

შენიშვნა: კვირა-უქმე დღეებში მ[...]შაობა სწარმოებს ექსპორტიორების სუ[...]ვილით, მაგრამ ამის შესახებ მუშებს [...] და აცნობონ წინა დღით.

8) ლიანდაგის დალაგებისათვის გემ[...] დასატვირთავად მუშები თითეულ გემ[...]იღებენ 200 მ.

9) ვაგონების გადატვირთვა-გადმ[...]ტვირთვის ფული მუშებს ეძლევათ ყ[...]ველ კვირას შაბათობით.

10) მუშაობა იწყება დილის 7 ს. [...] თავდება საღამოს 5 საათზე, სადილ[...]ბის დროს 2 საათით დასვენებით.

შენიშვნა: საჭიროების დროს შე[...]ძლება სამუშაო დროის სხვანაირ[...] განაწილება ექსპორტიორებთან შეთან[...]ხმებით.

11) მუშები ვალდებულია ის ადგილ[...] სადაც ვაგონების გადატვირთ-გადმ[...]ტვირთვა ხდება, გაწმინდონ შავი ქვის[...]გან თავისი ხარჯით და დაიცვან წ[...] რიგი, რომელსაც თხოულობს რკინ[...] გზის ადმინისტრაცია.

12) გემზე გადატვირთულ ვაგონ[...] რაოდენობა არ უნდა იყოს 40 ნაკლებ[...] თუ ტეხნიკური პირობები ხელს ა[...]უშლიან. საწყობში გადატვირთული ვ[...]გონების რაოდენობა დამოკიდებულ[...] ვაგონებთა იმ რაოდენობაზე, რომელ[...] მიცემულია მე 10 § დაწესებულ დრომდ[...].

13) ექსპორტიორები ვალდებულ[...] არიან ნავთსადგურზე უშოვონ უფას[...] თავშესაფარი მუშებს წვიმის დრო[...] აგრეთვე შენობა ინსტრუმენტების შ[...]სანახავად.

14) ექსპორტიორები ვალდებულ[...] არიან მუშები უზრუნველყონ, თანახმა[...] მომქმედ კანონებისა, უფასო აბანოთ[...] სამედიცინო დახმარებით და დაზღვევი[...].

15) თუ ვაგონები არ დაიტვირთ[...] მე-10 § ნაჩვენებ დროში, მაშინ ვაგ[...]ნების გაჩერებისათვის ფულს იხდი[...] მუშები.

16) პირველ საჭიროების საგნებზე თ[...] ფასებმა დაიკლო, მაგ. პურზე, ხორცზ[...] მჭადზე და სხ., მაშინ თანაბრათ უნდ[...] დაკლებულ იქნას ზემოხსენებული ფ[...]სები.

შენიშვნა: ხელშეკრულების დადებ[...] დროს შემდეგ ფასებს უყვეს ფიკსაცი[...] პური საშუალოდ 4 მ. გირ. (3 მ. 50 [...] კოოპერატიულ დუქნებში, 4 მ. 50 [...] ბაზარზე) მჭადი 3 ს, ხორცი 3 მ. 50 [...] წყვილი წუღა 65 მ.

17) ყველა მუხლები ხელშეკრულე[...]ბისა სავალდებულოა ორივე მხარისა[...]თვის და არ უნდა დაარღვიონ. ის მხარ[...] რომელიც დაარღვევს ხელშეკრულება[...] იხდის ყველა იმ ზარალს, რასაც დარღვევ[...] გამოიწვევს.

საერობო არჩევნები

შეერთებული სია სოციალ დემოკრატე[...]ბის და სოციალ ფედერალისტების სა[...]რობო არჩევნებისა სიღნაღის მაზრაში[...]

მაჩხაანის რაიონი.

1) ნატროშვილი სიმონი დავითის ძე[...] კოოპერატორი; 2) დაფქვიაშვილი გიორ[...]გი დიმიტრის ძე—ნაფიცი ვექილი ტრი[...]ბუნალის თავმჯდომარე; 3) გონაშვილ[...] დიმიტრი—კოოპერატორი; 4) ბერძნი[...]შვილი გიორგი თევდორეს ძე—სტუდენ[...]ტი ბუნების მეტყველი; 5) ნაცვლიშვილ[...] გიგო დავითის ძე—სამაზრო კოოპერა[...]ტიულ კავშირის თავმჯდომარე; 6) ბა[...]ღაშვილი აპოლონ აბრამის ძე—აგრონომი; 7) ბეჯიაშვილი თედო მალაქიას ძე—გამ[...]გე სიღნაღის გიმნაზიისა; 8) მამაიაშვილ[...] თომა იორდანეს ძე—სიღნაღის სამაზ[...]რო ბეითალი; 9) კობიაშვილი ნიკოლოზ[...] დავითის ძე—ბეითალი; 10) ხატისკაც[...] ნიკოლოზ მიხეილის ძე—მასწავლებელ[...] 11) ბენაშვილი სიმონი ნიკოლოზის ძე—[...]ექიმი; 12) ხატიაშვილი მიხო დიმიტრის[...] ძე—მეურნე; 13) ყრჩიაშვილი კოლი—[...]მეურნე; 14) მჭედლიშვილი ილია ზაქა[...]რიას ძე—კოოპერატივების ინსტრუქტო[...]

ეროვნული ბიბლიოთეკა

) გომელაური პავლე სოლომონის ურნე; 16) ნატროშვილი რომანა რეს ძე—მეურნე; 17) ოქრუაშვიოდიონ ივ ნეს ძე—კახეთის რკინის კონდუქტორი.

გურჯაანის რაიონი

მეტელაშვილი მათე გიორგის ძე—აღმასრულებელ კომიტეტის თავარე; 2) მჭედლიშვილი ალექსი ას ძე—იურისტი სარევოლიუციო ნალის გამომძიებელი; 3) ახმეტელი რომანოზ დიმიტრის ძე—მაზადგილ მამულო კომიტეტის თავარე; 4) სამადაშვილი ილია გიორძე—საადგილ მამულო კომიტეტის; 5) ხატისკაცი ალექსი ამსონის კოოპერატორი; 6) გულაშვილი ალექ—მეურნე; 7) ვარამაშვილი მოსე ს ძე—სტუდენტი; 8) ჩიტაშვილი ლიას ძე მეურნე; 9) ყალაბეგანიკოლოზ—მასწავლებელი, 10) ოვი პეტრე—მეურნე.

ქოდალოს რაიონი.

ანდრონიკაშვილი კონსტანტინე იოძე საქართველოს ეროვნული საბჭოს წევრი; 2) სოლოღაშვილი დიმიტრი ს ძე—მეურნე; 3) სამადაშვილი მონ გიორგის ძე—საადგილ-მამუკომიტეტის წევრი; 4) გიუნაშვილი გი დავითის ძე—ექიმი; 5) რამაზაი შაქრო—მეურნე; 6) ექვთიმიშვიასო—კოოპერატორი.

ლაგოდეხის რაიონი.

გოცირიძე იოსებ გაბრიელის ძე—ხის ქალაქის გამგეობის წევრი; დირაშვილი ნიკოლოზ ვასილის ძე—ოვნიკი; 3) სულაქველიძე ვანო—ავეტი; 4) დარაშვილი ნიკოლოზ ნის ძე—მეურნე; 5) ლოლაძე ანექ—კოოპერატორი; 6) ზედელაშვილი ისაკის ძე—მეურნე.

ლა რაიონებში არჩევნები დანიშა 15 ენკენისთვეს ახალი დროით.

ერ-კავკ. კოოპ. წარმოდგენელთა ყრილობა

სექტემბერს მუშათა კლუბში გაამიერ-კავკასიის კავშირის კოოპეივთა წარმომადგენლების კრება. აზე გამოცხადდა 80-მდე დელეგატი, ქმის სულ ყველა საქართველოს რესლიკის ფარგლებში არსებულ კოოპეივებისა. მაგ., კრებაზე სრულიად არ ცხადებულა ადერბეიჯანში არსებულ პერატივების წარმომადგენელნი. კრეახსნა გამგეობის თავმჯდომარე ე. და წინადადება მისცა კრებას ზიდიუმი აერჩიათ. არჩეულ იქნენ ჯდომარეთ გ. ბერეჟიანი, ამხანაგეან. გრიგოლია და არ. ვანიანცი; ვნებათ ერქომაიშვილი, რამიშვილი თაქთაქიშვილი. დღის წესრიგში შემი კითხვებია: 1) მოხსენება წარსული ს მოქმედების შესახებ; 2) მიმდინა1918 წლის მოქმედების გეგმა; 3) 7—1918 წლების ანგარიშის განხილდა დამტკიცება; 4) კავშირის რეორზაცია და 5) კოლექტიური ხელშელების დადება ვაჭრობა-მრეწვ. დაებ. მოსამსახურეთა პროფ. კავშირდა დამატებითი არჩევნები გამგეოა, სარევიზიო კომისიისა და მეთვალე საბჭოსი.

გამგეობის საერთო მოქმედების შესამოხსენება გააკეთეს გამგეობის თავდომარე ე. დარჩიამ, გამგეობის წევმა გოგებაშვილმა და თალაკვაძემ. ხსენების შემდეგ კრებიდან მისცეს მდენიმე შეკითხვები. როგორც მოხსეიდან აგრეთვე შეკითხვებზე გაცემულ უხიდან ირკვევა, რომ გამგეობას თიმის დღიდან თავის არჩევისა არ უწარებია კოლეგიალური მუშაობა. ერთი გეობის წევრი ი. ჭავჭანიძე მაშინვე ულა გამგეობიდან. ერთად ერთი კანდატი გიგინეიშვილი არ მოუწვევიათ ამას თავის გასამართლებელი მიზეც ქონია, რასაც ეთანხმება ზედამხედლი საბჭო. გამგეობის წევრი თალააძე მუდამ ქუთაისში იყო რაიონულ ვშირის გამგეთ, აგრეთვე გოგებაშვიც გომის რაიონის გამგეთ, გამგეობის ვრი დარჩია სანახევროდ სასურსათო მიტეტში მუშაობდა, გამგეობის წევრი ლუქიძე ბაქოში ჩარჩენილა, ასე რომ, ვშირი თითქმის უგამგეობოთ ყოფილა. მგეობის კრება კანონიერი კვორუმით ვიათად შემდგარა.

მიუხედავად ამისა როგორც ეს 1917 ის ანგარიშიდან სჩანს კავშირის მდგორეობა მაინც დამაკმაყოფილებელია. ვშირის მუშაობა უხდებოდა მეტად ეულ ხანაში, საერთაშორისო ომმა და ქრების თავგასულობამ ერთის მხრით მოიწვია კოოპერატივების ზრდა, მაგამ მიმოსვლის მოწყვეტამ და საერთო არქიამ, აგრეთვე ომის მიერ გამოწველმა კრიზისმა საშვალება მოუსპო ფაროთ გაეშალა სამოქმედო ფრთები. რელიუციამ კოოპერატივებს ბევრი იდერი და პრაქტიკული მუშაკები ჩამოაორა და პოლიტიკურ ასპარეზზე აამოქდა. სასურსათო ორგანიზაციები, როლიც თან მოყვა რევოლიუციას ხშირად ოოპერატივების მეტოქეთ გამოდიოდა მას სამოქმედო ასპარეზზე ედობებოდა. კავშირი უმთავრესად თავის ვაჭრულ განყოფილებაში მისდევდა საშუამავლო ოპერაციებს. არა სავაჭრო განყოფილებაში თვით გოგებაშვილის მოხსენებითაც ბევრი არაფერი გაკეთებულა.

ამის მიზეზი უმთავრესად ყოფილა საჭირო მუშაკების სიმცირე. გამგეობის წევრებს გადაუდგამს ნაბიჯები ამ ნაკლის შესავსებათ და შესდგომიან საჭირო პირების შოვნას და მომზადებას. ცდას ერთგვარი ნაყოფიც გამოუღია. მოუწვევიათ სპეციალური კოლეგია ინსტრუქტორებისა, რომელსაც პირველ ყოვლისა მიზნათ დაუსახავს კოოპერატივებში ანგარიშების წესიერათ დაწყობა და შესაფერი ინსტრუქციის მიცემა. უკვე მოუსწრიათ 181 კოოპერატივის დათვალიერება და მათი ანგარიშის ცნობაში მოყვანა. ყურადღება მიუქცევიათ აგრეთვე კოოპერატივებში პრაქტიკული მუშაკების სიმცირისთვის. ამ მიზნით მოუწყვიათ პრაქტიკული კურსები კოოპერატივებში პრაქტიკულ მუშაკების მოსამზადებლად, დაუბეჭდიათ და დაუგზავნიათ კოოპერატივებისათვის ქართულ ენაზე საანგარიშო წიგნები, პლაკატები და სხვ. კრების პირველ დღეს ე. ი. 12 სექტემბერს მხოლოდ მოსმენილ იქმნა მოხსენება კავშირის საერთო მოქმედების შესახებ. კამათი მოხსენების შესახებ გადაიდო შემდეგი დღისათვის. დღისა წესრიგშია გამგეობის დამატებითი არჩევნები. ასარჩევია კიდევ სამი თუ ოთხი გამგეობის წევრი. საჭიროა ამას ყურადღება მიაპყრას და გამგეობა შეივსოს სანდო და ენერგიული პირებით, რომელნიც შესძლებენ უფრო შეთანხმებულ და საქმიან მოქმედებას. აგრეთვე საინტერესოა საკითხი კავშირის რეორგანიზაციის შესახებ. ბევრ კავშირის წევრში ის აზრი ტრიალებს, რომ კავშირი დარჩეს ისევ ამიერ-კავკასიის ფარგლებში, მაგრამ ბევრი მოსაზრებანი გარდა პოლიტიკურისა წმინდა პრაქტიკული ხასიათისა გვიკარნახებენ კავშირის ჩვენს სახელმწიფოს ფარგლებში მოწყობას, ეს ხელს არ შეუშლის ამ სახელმწიფოს კავშირს საქმე დაიჭიროს მეორე სახელმწიფოს კოოპერატივების კავშირთან. მით უმეტეს, რომ ფაქტიურათ ჩვენი კავშირი საქართველოს რესპუბლიკის კოოპერატივებისაგან შესდგება და კავშირის ჩვენს სახელმწიფოს ფარგლებში მოწყობა მხოლოდ ფაქტის აღიარება იქნება.

X.

შრომის სამინისტროსაგან

შრომის მინისტრმა შემდეგი ცირკულიარული განკარგულება გამოსცა:

9 აგვისტოს 1918 წ. საქართველოს ეროვნულმა საბჭომ მიიღო კანონი 23 ივნისის 1912 წ. დებულების 65 მუხლის შეცვლის შესახებ, რომელიც ეხება მუშათა უზრუნველყოფას ავათმყოფობის დროს. (მუხ. 321 სამრეწ. შრომაზე).

65 მუხლის ახალი რედაქციით საავადმყოფო კასაში შესატანი გადასახადი და დამატება ამ გადასახადისა წარმოების პატრონთა მხრით უნდა გამორიცხულ იქნას კასაში მონაწილე მუშის ხელფასიდან, რომელიც 21 მანეთს არ აღემატება დღეში (წინეთ 10 მ.) ამ ხელფასის მ ხედვით უნდა იანგარიშონ დახმარება, რომელსაც იძლევა კასსა. (დებულების 60 მუხ.).

ვინაიდან 9 აგვისტოს მიღებული კანონი გამოქვეყნებული იყო მხოლოდ 13 აგვისტოს და მუშები ნამუშევარს იღებენ თვის 1 და 15-ში, შრომის სამინისტრომ მიზანშეწონილად სცნო აღნიშნული დადგენილება მოქმედებაში შესულიყო 15 აგვისტოდან ამა წლისა. ამ რიცხვიდან, როგორც კასის მონაწილეებმა, აგრეთვე წარმოების პატრონებმა ფული უნდა შეიტანონ ახალი კანონის მიხედვით. ამასთან ერთად, შრომის სამინისტრო განმარტავს, რომ ამ რიცხვიდან დახმარება უნდა მიეცეს ავადმყოფთ ახალი ანგარიშის თანახმად იმ შემთხვევაშიც, უკეთუ კასის მონაწილე 15 აგვისტომდე გახდა ავად. იმ მონაწილეთ კასისა, რომლებმაც მიიღეს დახმარება 15 აგვისტოს შემდეგ ძველი კანონით, უფლება აქვთ მიიღონ დამატებითი ფულები.

კასის მონაწილეთა ნამუშევარისაგან, რომელიც მათ მიეცა 15 აგვისტოს შემდეგ და აღემატებოდა 10 მ. დღეში უნდა დაკავებულ იქნას დამატებითი გადასახადი, აგრეთვე წარმოების პატრონთა მიერ დამატებითი გადასახადიც უნდა იქნას შეტანილი. (დებ. 71 მუხ.).

შრომის მინისტრის ამხ. გ. ერაძე

ქალაქთა წარმომადგენელთა ყრილობა

12 სექტემბერი.

თავჯდომარეობს ალ. ლომთათიძე.

„ზემგორის“ (ერობის და ქალაქთა კავშირი) მომავალი ორგანიზაციის შესახებ მოხსენებას აკეთებს იანოვიჩი. შესავალში მომხსენებელი შეეხო რუსეთის ერობის ისტორიას, აღნიშნა, თუ რა დევნას განიცდიდა ერობა 1905 წლამდე მხოლოდ ამ წელს მიეცა შეძლება ერობებს მოეხდინათ ლეგალურათ ყრილობა. 1908 წლის ყრილობამ, რომელიც მოხდა მოსკოვში აღიარა, რომ სწავლება დედა ენაზე უნდა სწარმოებდეს, მაგრამ ერობას ფართე ასპარეზი მოღვაწეობისა გაეხსნა ომის დაწყებიდან. ერობა, რომელსაც მინდობილი ქონდა დახმარებოდა დაჭრილ და ავათმყოფ მხედრებს, თანდათანობით აფართოვებს თავის ფუნქციებს და როგორც ყველამ უწყის, იგი ერთ ძლიერ ორგანიზაციათ შეიქნა. საქართველოს კუთხეებში ხდება საერობო სამაზრო არჩევნები. არჩევნები ბევრ რაიონში უკვე მოხდა და შეიძლება ერთი თვის შემდეგ ერობამ დაიწყოს მუშაობა. საერობო კანონის ძალით სამაზრო ერობის ხმოსნებმა უნდა აირჩიონ საგუბერნიო ერობის ხმოსნები, მაგრამ როგორც მთავრობას აქვს განზრახვა, უნდა მოისპოს საგუბერნიო ერობები. დარჩება მხოლოდ სამაზრო ერობები. აქ მომხსენებელი ამტკიცებს, რომ თუ საგუბერნიო ერობები მოისპო, მაშინ აუცილებლივ საჭიროებას შეადგენს დაარსდეს მთელი მხრის შეერთებული ერობის ერთი ორგანო. არის კითხვები, ამბობს მომხსენებელი, რომლის გადაწყვეტა მარტო ცენტრალურ ორგანოებს შეუძლიანთ. როგორც მაგალითად, სტატისტიკა, სანიტარული საქმე და სხ. რასაკვირველია, ეს ცენტრალური ორგანო არ უნდა ერევოდეს წვრილ ერთეულ ერობის შინაურ ფუნქციებში. ეს ცენტრალური ორგანო უნდა შეუერთდეს, როგორც თანასწორი, ქალაქთა კავშირს, რათა საერთო ძალღონით მალამო დასდონ მთელ მხარეს. მუშაობა ქალაქს სხვაგვარი ეპირება, ვიდრე სოფელს. ამ შეერთებულ „ზემგორში“ ორი სექცია იქნება—საერობო და ქალაქთა კავშირისა. არის კითხვები, რომლებსაც ეპირებათ სპეციალური გადაწყვეტა და ეს კი ცალკე სექციაში უნდა ხდებოდეს, შესაძლებელია ეს ორი სექცია ისე მოქმედობდეს, რომ არც კი დასჭირდეთ ცალკე სხდომების გამართვა, მაგრამ ჩვენ ეს უეჭველათ უნდა დავტოვოთ მომავალ „ზემგორის“ ორგანიზაციის დროს. ერთი კავშირი მეორეში არ უნდა გაითქვიფოს. რას უნდა აკეთებდეს ეს შეერთებული ორგანო? ამ ორგანოში კითხვები მეცნიერულ თეორეტიულათ უნდა ირჩეოდეს, უნდა იქონიოს ერთგვარი მორალური გავლენა წვრილ ერთეულებზე, რომელნიც, როგორც ერთ ძრიელ ორგანოს, ყოველთვის ანგარიშს გაუწევენ. ისეთი კითხვებია, რომლებიც ადგილობრივ წვრილ ერთეულების მიერ შეუძლებელია გადასწყვიტოს. ასეთ კითხვებს ცენტრალური ორგანო გაარჩევს. რადგანაც ჯერ არ არის მთავრობის მიერ დაკანონებული თუ რა ორგანო იქნება საგუბერნიო ერობების მაგიერ, ყრილობამ უნდა გადასწყვიტოს საჭიროთ სცნობს იგი ქალაქთა კავშირის შეერთებას მომავალ საერობო კავშირთან თუ არა.

შარაშენიძე აღნიშნავს, რომ ჩვენ საკმაო ძალები არ მოგვეპოება, რომ ორივე სექციაში იმუშაონ. საჭიროა მისი შეერთება და შექმნა ერთი მთლიანი ორგანოსი. თუ ეს შეუძლებელია რუსეთში, საქართველოში ამის განხორციელება ადვილია. რუსეთში ერობები ყოველთვის ეკიშპებოდა ქალაქთა თვითმართველობებს, ანტოგონიზმი მათში ყოველთვის იყო.

დ. კალანდარიშვილი აღნიშნავს, რომ მართალია, ანტოგონიზმს, ქიშპობას ჰქონდა ადგილი რუსეთში. ეს აიხსნება იმით, რომ ერობა ყოველთვის უფრო დემოკრატიული იყო, ვიდრე „ცენზიანი“ ქალაქის თვითმართველობა. საყოველთაო ოთხფორმულიანმა არჩევნებმა ეს არა ნორმალური პირობები მოსპო და ანტოგონიზმიც მოისპობა. ყრილობამ უნდა გამოიტანოს დადგენილება თუ როგორ უნდა მოეწყოს „ზემგორის“ ორგანიზაცია.

კამათში მონაწილეობას იღებენ, რობაქიძე, მიშესლავსკი და სხ. ყველა მათგანი არსებითად ემხრობა მომხსენებელს. ყრილობამ კამათის გათავების შემდეგ მიიღო იანოვიჩის მიერ წარდგენილი რეზოლიუცია, რომელშიაც ყრილობა საჭიროთ სცნობს შეუკავშირდეს მომავალ საქართველოს საერობო კავშირს და აგრეთვე ყრილობა ავალებს მთავარ კომიტეტს ქალაქთა კავშირისა საერობო კავშირთან ერთად შეიმუშაოს გეგმა „ზემგორის“ ორგანიზაციის შესახებ.

ყრილობა ისმენს სასურსათო სექციის მოხსენებას. მომხსენებელი აღნიშნავს, რომ ყველასთვის ნათელია, რომ აწ არსებულ სასურსათო სამინისტრო ვერ აღწევს თავის მიზანს. რევოლიუციის დაწყებიდან სასურსათო საქმე ჩვენში ვერ მოგვარდა. ამიერ-კავკასიის კომისარიატმა არამც თუ ვერ მოაგვარა სურსათის საქმე, არამედ—დაწყებული ორგანიზაცია უფრო არია. დაირღვა ამიერ-კავკასიის მთლიანობა. დამოუკიდებელ საქართველოს სამინისტრომაც ვერ შესძლო საქმის მოწესრიგება, ვერ მოსპო ძველებური მოხელური აპარატით საქმის გაკეთება, საქმე კი დაყოვნებას არ ითხოვს. თუ დღეს ფუთი ფქვილი ღირს 150 მანეთი, დადგება დრო თუ ასე გაგრძელდა, რომ გირვანქა პურში 25 მანეთს ვიხდიდეთ. პურის კრიზისს მარტო ქალაქები განიცდიან, სოფელს საკმაო პური მოეძებნება. ამისთვის მიზან შეწონილი იქნება, თუ სურსათის საქმე ქალაქის თვითმმართველობას და საზოგადოებრივ ორგანიზაციებს გადაეცემათ. მთავრობაც გრძნობს, რომ საჭიროა სურსათის საქმის სასწრაფო მოგვარება. ჩვენ კომისიაში იყო მთავრობის რწმუნებული არდიშვილი. მისი მონაწილეობით ჩვენ შევიმუშავეთ პროექტი და საჭიროა ეს წარედგინოს მთავრობას. მომხსენებელმა კრებას წაუკითხა რეზოლიუცია, რომლის განხილვაც ყრილობამ ვერ მოასწრო.

იაკინთე გიორგის ძე ანდღულაძე

სამი თვე სრულდება, რაც გმირ იაკინთე გიორგის ძე ანდღულაძე მტრის ტყვიამ ამხანაგებს ჩამოაშორა.

იაკინთე დაიბადა 1891 წ. არ სმენია დედის ალერსი, ნანინა; ის აღიზარდა ცალხელა მამის შრომით. იაკინთე გაიწვიეს სამსახურში 1913 წ. დაამთავრა „უჩებნი კამანდა“. ომის დაწყებიდანვე მონაწილეობას ღებულობდა ავსტრო-გერმანიის ფრონტზე,—სადაც მიიღო ჯილდო ორი გიორგის ჯვარი და ორი მედალი.

1918 წ. ჩამოვიდა სამშობლოში. აქ რამდენიმე დღის შემდეგ ჩაეწერა ბათუმის არტილერიაში, ცოტა ხნის შემდეგ მოხდა მობილიზაცია და თვით ბათუმი გახდა ბრძოლის ასპარეზათ. გაიგზავნა „მინგრელსკი ფორტზე“, იქ ომის დროს თავი ისახელა: ორ სამჯერ მტრის იერიშმა დააფრთხო ორასამდე კაცი ჩვენი ჯარისკაცები. მაგრამ ამ დროს იაკინთემ და მისმა ამხანაგებმა სულ 4—5 კაცმა არ მიხედა გაქცეულებს და მტერს მივარდა ჩვენების დატოვებულ ზარბაზნებთან და სანგრებთან, აქ მედგარი იერიშით ხუთმა კაცმა მტერი გარეკა. ეს იყო კვირა დილა, უკანასკნელი დღე ბათუმისა. ამ დღეს თურმე 12 საათზე მტერმა ბათუმი ჩაიბარა, მაგრამ მიუხედავათ იაკინთესა და მისი ამხანაგების ხელმძღვანელ შტაბს კაპიტან ყენტაძესთან ერთად საღამოის ხუთ საათამდე სიმაგრეში ფხიზლათ დარაჯობდენ. საღამოის ხუთ საათზე ზარბაზნები გააფუჭეს და უგზოთ თითოეულათ გამოიარეს, ხელმძღვანელი წინ მიჩქაროდა, რომ შტაბისთვის ეცნობა ასეთი მათი გმირობა, მაგრამ შტაბში ჩვენები არავინ დაუხვდა და ტყვეთ დარჩა. დანარჩენები კი შემთხვევით გამოვიდენ.

იაკინთემ მოაშურა ნაცნობ სოფელს და ქადაგებდა მტერთან ბრძოლაზე. აილო იარაღი და მიაშურა ნატანებს, რომ იქ მაინც შეეჩერებია ოსმალთა ჯარები, მაგრამ ამ დროს თავი იჩინა შინაურმა მტერმა სოხუმში, ჯარი გაიგზავნა იქ, სადაც მალე აღადგინეს წესიერება მან და მისმა მებრძოლმა ამხანაგებმა.

შემდეგ ეს რაზმი მოითხოვეს ბორჩალოს მაზრაში და აქ ოსმალებთან ბრძოლაში მდინარე ხრამის გასვლის შემდეგ სოფელ აშაგ-სარალში 13 ივნისს მოგვტაცა მტრის ტყვიამ იაკინთე და მასთან ერთად ვალიკო შარაშიძე.

ამხანაგო იაკინთე სამი თვეა, რაც ჩვენ შორის ფიცი გასტეხა მტრის ტყვიამ, მაგრამ რამდენმა დრომაც არ უნდა განვლოს მაინც მემახსოვრები და თუ თავისუფლება ჩვენი მოითხოვს, შენებრ მსხვერპლად გავალ მტერთან ბრძოლაში. ბედნიერია ის, ვინც შენებრ სახელოვნათ შეეწირება სახალხო საქმეს.

შენი ძმა ამხ. **მელენტი ანდღულაძე.**

მომარაგების კომიტეტში მოსამსახურენი

11 სექტემბერს მოხდა პირველი სხდომა მომარაგების კომიტეტის თანამშრომელთა სადელეგატო ყრილობისა. მანდატების გარჩევასა და დამტკიცების შემდეგ გამოირკვა, რომ ყრილობაზე წარმოდგენილია ექვსი დაწესებულება: ცენტრალური საქონლის საწყობიდან ხუთი დელეგატი, ამავე საწყობის მცველებიდან ერთი, წითელი ჯვრის საველე საქონლის საწყობიდან სამი დელეგატი, ნავთლუღის რაიონიდან სამი დელეგატი, მომ. კომ. ფეხსაცმელების მკერავ სახელოსნოდან ერთი დელეგატი. ამასთან მოისმინა მოხსენება კრებამ მომარაგების კომიტეტის კანცელარიაში მოსამსახურეთა მიერ დელეგატის აურჩევლობის შესახებ, დამტკიცდა, რომ ამხანაგებს მიუმართავთ მრავალჯერ, მოუწვევიათ კრება, მაგრამ კანცელარიის მოსამსახურენი არ გამოცხადებულან. ყრილობამ დაადგინა კოოპერაციის საშუალებით მოიწვიონ სამი ამხანაგი მომარაგების კომიტეტის კანცელარიის მოსამსახურეთაგან. კრება იქვე ირჩევს ამხ. ი. კალანდაძეს, რ. სალუქვაძეს და ვ. ლოხუტაშვილს. ხსენებული ამხანაგები მუდმივ ყრილობაზე მოწვეულ იქნენ გადამჭრელი ხმით ვინაიდან ცენტრი საქონლის საწყობის მცველთა დელეგატს მანდატი არ აღმოაჩნდა. კრება ადგენს დაშვებული იქნას ამხ. დელეგატი პირველ კრებაზე სათათბირო ხმით და მიეცეს წინადადება შემდეგი კრებაზე წარმოადგინოს მანდატი.

იხსნება კამათი სადელეგატო ყრილობის აღმასრულებელ ორგანოს შესახებ ერთ ხმათ იქნა დადგენილი: არჩეულ იქნას სამი კაცისაგან შემდგარი აღმასრულებელი კომიტეტის ბიურო, რომელიც ხელმძღვანელობას გაუწევს ხსენებულ ყრილობას. არჩეულია სამი კაცისაგან შემდგარი ბიურო, რომელშიც შედიან ამხ-ები ი. საბაშვილი, ვ. კალანდაძე და ვლ. ჯაველიძე, ხსენებულ კომიტეტის მომავალ მოღვაწეობის შესახებ დადგენილ იქნა; აღმასრულებელი კომიტეტი ესწრება გადამჭრელის ხმით მომარაგების კომიტეტის სხდომებზე და უკანასკნელთან შეთანხმებით მუშაობს ქონებათა დაცვის გაფლანგვა-განადგურება, ქურდობისაგან, თანამშრომელთა მატერიალურ მდგომარეობის გაუმჯობესებაზე და თვალ-ყურს ადევნებს, რათა ყველა დაწესებულებებში ინტესიურათ და ნაყოფიერათ მიმდინარეობდეს მუშაობა. ხელი შეუწყოს გაიწმინდოს ზედმეტ და არა საიმედო ელემენტებისაგან ის დაწესებულებები, რომელნიც ექვემდებარებიან მომარაგების კომიტეტს. მუდმივი სადელეგატო ყრილობის წესდების და ინსტრუქციის შედგენა მიენდო პრეზიდიუმს აღმასრულებელ კომიტეტისას, რომელიც უნდა წარდგენილ იქნას შემდეგ კრებაზე განსახილველად და დასამტკიცებლად. ყრილობის სხდომების დღეთ ყოველ კვირაში დაინიშნა პარასკევი 5 ნახ. ს ზემო აღნიშნულ ორგანიზაციის არსებობა დადგენილ იქნა ეცნობოს, როგორც მომარაგების კომიტეტს, აგრეთვე მთავრობას.

ვლ. ბ—ლი.

ფოსტა-ტელ. მოხელეთა ცხოვრებიდან

თფილისის მთავარი ტელეგრაფი.

უნდა აღვნიშნოთ, რომ მთავრობის მიერ მოხელეთა ნივთიერათ ვერ უზრუნველყოფამ ოპოზიციას პოხიერი ნიადაგი მოუპოვა. მომავალში, თუ ვინიცობაა მოსამსახურეთა მოწინავე ნაწილი დამარცხდა, ეს მოხდება სწორეთ ამ ნიადაგზე. ყოველ დღე ნახავთ ტელეგრ. ფერ მიხდილს მოხელეს, რომელიც დაეძებს სასესხებლათ გირვანქა პურის ფასს და ვერ უშოვია. შეგნებულმა ნაწილმა მოხელეებისამ, ქვეყნისა და მთავრობის წინაშე თავისი ვალი მოიხადა, წესიერება აღადგინა და დაწესებულება ნგრევისაგან იხსნა. და თუ ეკონომიურ ნიადაგზე კვლავ უკმაყოფილება იჩენს თავს, აქ არც მოხელეები და არც მისი პროფესიონალური კავშირი არაფერ შუაში იქნება. თვით ოლქის უფროსმა ისმინა ერთ-ერთ კრებაზე მათი საჩივარი, რომლებიც დღეში სულზე გირვანქა პურს თხოულობდენ და ჯამაგირზე უარს ამბობდენ. საჭიროა ამას ჯეროვანი ყურადღება მიექცეს ვისგანაც ჯერ არს.

მორზისტ.

ს.-დემ. პარტიაში

ველისციხე. 7 სექტემბერს შესდგა ველისციხის ს. დ. ორგანიზაციის წევრთა არა ჩვეულებრივი კრება ამხ. ბუღდან ყაზაროვის თავმჯდომარეობით. კრებას დაესწრო სიღნაღის მაზრაში მომუშავე ამხ. მ. ახმეტელაშვილი, გლეხთა საბჭოს რამდენიმე წევრები და აგრეთვე ადგილობრივ თანამოაზრე გლეხები. ამხ. მ. ახმეტელაშვილმა გააკეთა პატარა მოხსენება მიმდინარე მომენტზე და შეეხო აგრეთვე მომავალ საერობო არჩევნებს. მოისმინა რა მოხსენება, კრებამ გამოიტანა შემდეგი რეზოლიუცია: „კრება სრულ ნდობას უცხადებს საქართველოს დემოკრატიის ხელმძღვანელთ ნ. ჟორდანიას, ი. წერეთელს და კ. ჩხეიძეს.

ორგანიზატორი.

თფილისი. 8 სექტემბერს შესდგა მე 3 რაიონული კოლექტივის არაჩვეულებრივი კრება. დღის წეს-რიგში იყო შემდეგი კითხვები: კომიტეტის მოხსენება; გაზეთის შესახებ; კომისიის არჩევა, რომელიც აღადგენს კახეთის რკინის გზაზე ორგანიზაციას; მეღვინეების იარაღის ნებართვის შესახებ; დაშნაკელ გვარდიელების შესახებ; დაკითხვა 7 კომისარიატს ქურდების გაშვების თაობაზე. მოხსენება საგამომძიებლო კომისიის. თავმჯდომარეობს ამხ. ვ. კალანდაძე. თფილისის კომიტეტის სხდომის შესახებ, მოხსენება გააკეთა თავმჯდომარემ. კრებამ უკამათოდ მიიღო საწევრო თვიური გადასახადის გა[illegible] ტიის წევრი, რომელსაც ამა წლის იანვრამდე აქვს გადახდილი [illegible] დან სამ-სამი აბაზი უნდა დაამატოს.

კახეთის რკინის გზაზე, ორგანიზაცია მისუსტებულა, თითქმის დაშლილა. კოლექტივმა ორგანიზაციის აღსადგენათ აირჩია სამი კაცისაგან შემდგარი კომისია: ვ. კალანდაძე, ს. ქლენტი, პ. ბოკერია. გაზეთის შესახებ ამხანაგებმა გამოსთქვეს ის აზრი, რომ გაზეთის გამოწერა, კოლექტივს ყოველ თვიურათ 50 მან. ვალს ადებს, რაც კოლექტივის ნივთიერ მდგომარეობას ასუსტებს. ხელის მომწერლები ფულს წესიერად არ იხდიდენ, რამაც გამოიწვია გაზეთის შეწყვეტა კრებამ გამოსთქვა სურვილი, ამ ახლო მომავალში გაიხსნას წიგნის მაღაზია, რომელიც მიაწოდებს საზოგადოებას ყოველგვარ წიგნებს და ჟურნალ-გაზეთებს.

გამოირკვა, რომ მეღვინეები ყოფილან გვარდიაში, სადაც მათ იარაღის ტარების ნება ეძლევათ. ბევრ არა-სასურველ ამბებს აქვს ადგილი, ქუჩაში ისვრიან და შიშს იწვევენ მცხოვრებთა შორის. ამის შესახებ კრებამ მიიღო შემდეგი დადგენილება: „დაევალოს სახ. გვ. შტაბს, არ მისცეს ისეთ პირებს იარაღი, რომელნიც ცუდად იყენებენ“. კოლექტივი წინადადებას აძლევს დაშნაკელების გვარდიელთა შტაბს, რათა არ განმეორდეს ისეთი თავგასულობა მომავალში, რომელსაც იჩენდენ დაშნაკელთა გვარდიელები; ნუ ერევიან ადმინისტრაციულ საქმეებში, წინააღმდეგ შემთხვევაში, ჩამოერთმევა იარაღი და ღირსეულადაც დაისჯებიან.

ამას წინეთ დაიჭირეს 10 კაცი, რომელსაც ქურდობა ბრალდებოდა. ბრალდებულნი გაუშვეს. კოლექტივმა ამის შესახებ მიიღო შემდეგი რეზოლიუცია: რადგანაც ქურდ-ბაცაცებს დაჭერისთანავე უშვებენ და მიზეზი ამისა არის ის, რომ ზოგიერთ საპასუხისმგებლო ადგილებზე არა საიმედო პირები არიან, ამასთან მე 7 კომისარიატს სთხოვს კოლექტივი—გაიგოს მიზეზი, თუ რათ იქნა გაშვებული ის ათი კაცი, რომელნიც ბრალდებულათ ითვლებოდენ და გააგებინოს კოლექტივს ყოველივე. შემდეგ კოლექტივმა იქონია მსჯელობა ნავთლუღის მილიციის უფროსის ყოფა-ქცევის შესახებ. ამხანაგებმა აღნიშნეს: მილიციის უფროსი და პილიციონერები ცუდათ იქცევიან. კრებამ ასეთი დადგენილება მიიღო: „დაევალოს სარევიზიო კომისიის წევრს ნ. იმნაიშვილს გამოიძიოს ნავთლუღის რკინის გზის მილიციის უფროსის ყოფა-ქცევა და მომავალ კრებაზე გადასცეს კოლექტივს ყოველივე ფაქტები“. საგამომძიებლო კომისიის წევრი ამხ. გ. მესხიშვილი აკეთებს მოხსენებას იპოლიტე ქობალავას საქმის შესახებ. კოლექტივმა მიიღო შემდეგი რეზოლიუცია: „რადგანაც ი. ქობალავამ ჩაიდინა თვითგასამართლება და ეს პარტიას ჩირქს მოსცხებს, ასეთი კაცის პარტიაში ყოლა შეუძლებელია. ი. ქობალავა დღეიდან ითვლება პარტიიდან გარიცხულად“.

ი. მეგრელიძე.

პროვინცია

ქვემო-ჭალა (ქართლი). 3 სექტემბერს მოწვეული იყო აქ რაიონის წარმომადგენლების კრება. განსახილველი იყო ერობის საკითხი და სხვა კითხვები. ამის შესახებ მოხსენება გააკეთა ნ. კაციაშვილმა და აუხსნა კრებას ერობის მნიშვნელობა ადგილობრივი მართვა-გამგეობის და ეკონომიურ-კულტურულ საკითხების გადაწყვეტა-მოწესრიგების საქმეში. არჩეულ იქნა საარჩევნო კომისიები და რაიონის დაყოფა რამდენიმე საარჩევნო უბნებათ. სახალხო გვარდიის დაარსების შესახებ კრებამ გამოსთქვა სურვილი, რომ რაიონში იქნას შედგენილი სახალხო გვარდია, რომლის შედგენა-მოწყობას ყველა პარტიულმა და მოწინავე პირებმა ხელი უნდა შეუწყონ და დააჩქარონ. აგრეთვე პარტიული მუშაობა და ორგანიზაციულად შეკავშირებაც სასურველად იქნა მიღებული. ჩაეწერა რამდენიმე წევრი ს. დ. პარტიაში. გადაწყდა სოფელ ქვემო-ჭალაში დაარსდეს კოოპერატიული სასადილო და ბიბლიოთეკა-სამკითხველო, რაც სისრულეში იქნა მოყვანილი. წიგნები ბლომათ აქვს ბიბლიოთეკას—მხოლოდ გაზეთების გამოწერაა საჭირო, რისთვისაც თანხა არ მოიპოვება.

თუმცა აქ რაიონში მოხდა საერთო იარაღის აყრა, მაგრამ მაინც კიდევ ბნელი ძალები აქა-იქ ახდენენ შეიარაღებულ თავდასხმას, მკვლელობას და საქონლის და სხვა ქონების დატაცებას, ძალების უქონლობის გამო ჯერ ჯერობით ასეთი პირები აუღებელი რჩებიან. აქაურმა სახალხო გვარდიის შტაბის წევრებმა, იკისრეს იარაღის აყრა. ენერგიულად შეუდგენ სახალხო გვარდიის შედგენას. ამ საქმეში მათ დახმარებას უწევს გორის ცენტრის წარმომადგენელი ნ. კაციაშვილი, რომელიც მათ-

...ერთად სოფლებში უხსნის ხალხს გვარდიის მნიშვნელობას და მის შედგენის აუცილებლობას თავისუფლების [illegible]ისათვის.

ჯერჯერობით გვარდიის საქმე ნელის ნაბიჯით მიდის, თუმცა იმედია, რომ სახალხო გვარდია აქაც შესდგება: ჯერჯერობით ჩაწერილია ორმოცი კაცი.

კულტურულ-პარტიულ მუშაობას ასე თუ ისე საძირკველი ეყრება ამ რაიონში, თუმცა ამ მხრივ დიდი დაბრკოლებაც ელობება ამ საქმეს წინ. ხდება [illegible] კრებები სოფლად, სადაც სხვადასხვა საკითხები ირკვევა და გადაწყვეტილებები გამოაქვთ. ხდება ს. დ. პ. წევრთა რეგისტრაცია და პარტიაში ჩაწერა.

8 ენკენისთვეს, სოფელ ლამისყანაში მოხდა მოქალაქეთა კრება. დაესწრენ რაიონის გვარდიის შტაბის წევრები. [illegible] ნ. კაციაშვილმა მომენტის შესახებ, მიწის საკითხზედ და გვარდიაზედ. აქვე მოხდა რამდენიმე მოწინავე პირების ჩაწერა სახალხო გვარდიაში, ამნაირი კრებები შესდგა სოფლებში: თეზში, [illegible]ამში და სამთავისში იმავე საკითხების შესახებ.

[illegible]ეწერებიან გვარდიაში და ს. დ. პარტიაშიც. მიწის შესახებ უმრავლესობა მომხრეა კერძო საკუთრებათ გადაცემისა გლეხკაცობაზე. მიწის მოუწესრიგებლობა ძლიერ აწუხებს გლეხებს. ძლიერი ზედმეტს ხნავს, გაჭირვებული ისევ უმიწოდ რჩება; მიწის მიმღები კომისია ენერგიულად მუშაობს, მუშაობას მალე დაამთავრებს; საჭიროა მიწების დანაწილება დაჩქარებით მოხდეს, რომ უწესოებას და ძალმომრეობას ბოლო მოეღოს, აქ ბევრი სოფელი უსკოლოთაა დარჩენილი, უგზოობაც ძლიერ აწუხებს ხალხს. თითქმის ყველა საზოგადოებებს შუამდგომლობა აქვთ აღძრული წყლების გაყვანის შესახებ ლიახვიდან და ქსნიდან მინდორ-ვენახების სარწყავათ, რადგან ამ მხრივ დიდ გაჭირვებას და ზარალს განიცდის მცხოვრებნი.

გომელი.

——

სურების მთა (გურია). სურების საზოგადოების რევოლიუციონურმა ორგანიზაციებმა, ხალხის სურვილის თანახმად, მისის უკანასკნელ რიცხვებში გამოითხოვა მთავრობიდან რეგულიარული ჯარის ნაწილი, საბალახო მთისა და ტყის დასაცავათ, რომელიც იმყოფება ოსმალეთის საზღვარზე. აღნიშნული მთა რევოლიუციამდე წარმოადგენდა კერძო საკუთრებას ადგილობრივ მემამულე [illegible]ძეების, შარაშიძეების და სხვების, [illegible] კი, ხალხის ხელშია, თუმცა ფორმალურათ არ მომხდარა მიღება მთავრობის მიერ. მამულების ხალხის ხელში გადასვლის დროს არავითარ გაუგებრობას ადგილი არ ქონებია. ყოველ ზაფხულობით აქ ამოყავდათ ჯოგები, უმთავრესად მეგრელებს. ჯოგები წელს შედარებით ნაკლები იყო, მაგრამ იმასაც დაცვა ეჭირვებოდა და სახელმწიფოებრივი თვალსაზრისითაც აუცილებელი იყო ჯარის ყოლა, რადგან ოსმალებს [illegible] მოეყვანათ ჯარი და „პოსტებიც“ გაეკეთებინათ.

საზღვარზე (შუა ფიჩ ვაკე) გადმოცილებული იყვნენ თითქმის 100 საჟენამდე. გენერალ მაზნიაშვილის განკარგულებით აქ გაიგზავნა მეოთხე პოლკის მე 12-ტე როტა, რომელსაც ხელმძღვანელობდა პორ. ათანასე კიკვაძე. აღნიშნულმა როტამ თავის ენერგიული ხელმძღვანელის ამ. კიკვაძის მეთაურობით პირნათლათ შეასრულა თავის მოვალეობა. სურების მთაზე ქურდობას და „ჩეტნიკების“ მიერ თავდასხმას როგორც ეს ყველა სხვა მთებზე მოხდა, აქ ადგილი არ ქონებია, თუ არ მივიღებთ მხედველობაში ერთი ცხენის დაკარგვას, რომლის გამო პორუჩიკ კიკვაძე რამდენიმე ჯარისკაცის თანხლებით არა ერთხელ გამოცხადებულა თათრის აფიცერთა (ალი ეფენდისთან), რომლიდანაც მოითხოვდა პირობის თანახმად, ცხენი თქვენში, (ახალციხისკენ) არის და უკან დაგვიბრუნეთო. ალი ეფენდი გვეუბნებოდა თუ რამე [illegible] აუცილებლათ მოგიყვანთო.

იყო ასეთი შემთხვევაც, ორი ცხენი, რომელიც თავისით გადავიდა ოსმალეთის საზღვარზე, მათმა ჯარის-კაცებმა მალევე დააბრუნეს, ღამეც ჩვენ „პოსტზე“ დარჩენ, თანაც პური და ხილიც მოგვიტანეს. სამაგიეროთ ჩვენ შაქარი და ყველი გავატანეთ. მათი ოფიცერი ჩვენ ოფიცერს „ფეშქესსაც“ უგზავნიდა [illegible] ცხვრის სახით, პორუჩიკი კიდევ არაყს უგზავნიდა. მიუხედავათ ამისა ყველა ვგრძნობდით და ლახვარდივით გულში გვესობოდა, რომ საზღვარი კარის ყურში გვქონდა. საუკეთესო საბალახოები როგორიც არის „ბეგის მთა“ „[illegible]არსათი“ „ჯაჯის ტბა“ და სხვა მათ ხელშია გადასული. როგორც გამოირკვა „ჩეტნიკებთან“ ახლო კავშირი თათრის რეგულიარულ ჯარის ნაწილებსაც ქონიათ. და თუ აქ თავდასხმა ვერ გაბედეს ეს იმას მიეწერება, რომ აქ ძალა გვყავდა, რისაც მათ ეშინოდათ.

მათი ჯარის-კაცები უმთავრესად ადგილობრივ ახალ-ციხელებისაგან შესდგება, იყვენ ასკერებიც, რომლებიც ახალციხელებს უფროსობდენ. ოსმალთა აფიცრისაგან პირობა გვქონდა მოცემული, თუ თქვენ საზღვარზე ვინმე გადმოიარს აქედან, ვინც არ უნდა იყოს, ან იქვე მოჰკალით და ან მე დაჭერილი წარმომიდგინეთო. ჩვენებმა ჯოგთან ახლოს ნისლიან დღეში შეამჩნიეს შეიარაღებული თათრები, რომლებმაც გაქცევა დააპირეს. ჩვენებმა სამი მათგანი დაიჭირეს, რომლებიც ალი-ეფენდის ჯარის კაცები აღმოჩნდენ, მეორე დღეს ისინი დაჭერილი იარაღ-აყრილი მიუყვანეთ ალი-ეფენდის, რომელმაც სამივეს ჯერ წიხლით სცემა, შემდეგ საზეში სამ სამი სილა გააწნა. სამივე დაჩოქილნი იყვენ ღრიალებდენ, ტიროდენ და „ეფენდიო“ იძახდენ. ოფიცერი სასტიკად დაემუქრა და დაჭერილნი სადღაც გაგზავნა. ბაჟი იყო საქონელზე სულზე ოთხი მანეთი, რაიც მოკრიბეს სურების საზოგადოების წარმომადგენლებმა. ეს ის ხარჯები იყო, რომელიც სურებმა ნახა აქ ჯარის გამოწვევის გამო.

გრიშა შარაშიძე

——

ს. შქმერი. (რაჭის მაზრა). ეს სოფელი მდებარეობს შორაპნის მაზრის და რაჭის საზღვრებზე. იგი კულტურულ მხრით ჩამორჩენილია. არ მოიპოვება არც ერთი დაწესებულება. არსებობდა ერთი კოოპერატიული დუქანი, მაგრამ, სამწუხაროთ ისიც დაიკეტა უსახსრობის გამო. აქაური მცხოვრები უმრავლესობა მისდევს ჩალანდრობას. და მგზავრების გადაყვანას და სურსათის გადაზიდვას საჩხერიდან დაბა ონში. დღეს შეიცვალა პირობები: მამისონის უღელტეხილიდან გადმოაქვთ პური და სიმინდი, სალიგვერდიდან (თერგის ოლქიდან) და აქედან გადააქვთ ზემო იმერეთ-საჩხერეს მხარეს. სამწუხაროთ შქმერის მთაზე იჩინა თავი ათასგვარმა ბოროტ მოქმედებამ. 6 სექტემბერს გაძარცვეს საჩხერიდან მომავალი ჩალვადრები და მეურმეები, რითაც ხელი შეუშალეს სურსათის გადაზიდვაში. ამავე დღეს გაძარცვეს რაჭიდან მომავალი მგზავრები, ჯიბე ცარიელები და ტიტვლები და ფეხშიშვლები გამოისტუმრეს თფილისისკენ. ქალებსაც დახადეს ფეხსაცმელები უკანასკნელი გზის ხარჯი წაართვეს. ამ გარემოებას ჯეროვანი ყურადღება უნდა მიაქციოს ვისიც ჯერ არს, რომ შქმერის მთის გზა იყოს გაწმენდილი ყაჩაღთა ბრბოსაგან და აღდგენილი იყოს წესიერი მიმოსვლა შქმერიდან საჩხერემდინ. ამით ხელს შეუწყობენ კავკავიდან შემოტანილი სიმინდი და პური გადაიტანონ ზემო იმერეთს დამშეულ სოფლებში. ამ გზას მეტი ყურადღება უნდა მიექცეს. თუ დროზე ზომები არ იქნა მიღებული დიდ გაჭირვებაში ჩაცვივიან ს. შქმერის და ზემო რაჭის მცხოვრებელნი. ამ გზაზედ უნდა იყოს დანიშნული რაზმი წესიერების აღსადგენათ. განათლების მინისტრმა უნდა განაახლოს ს. შქმერში სკოლა, რომელიც დაკეტილი არის უსახსრობის გამო.

ს. გვიმარაძე.

——

ს. ონოღია (სამეგრელო). 1 აგვისტოს ს. ონოღიას თავს დაესხა ორმოცი კაცისაგან შემდგარი შეიარაღებული ბრბო. მათი მიზანი იყო გაეძარცვათ მთელი სოფელი, მაგრამ ადრე შენიშნეს და დაუწყეს ყოველ მხრიდან სროლა, მეზობელ სოფლებიდანაც ისროდენ. ბრბომ შენიშნა, რომ სროლა იყო, გაქცევა დააპირა, მაგრამ რადგანაც ვერ შესძლეს, იძულებულნი იყვნენ სროლითვე გაეკაფათ გზა. ბრბომ „ზალპით“ უპასუხა მოწინაალმდეგეებს სროლა გაგრძელდა ერთი საათი, რის შემდეგ ბრბო დაიშალა. თუმცა სროლა შუა სოფელში იყო, მაგრამ მსხვერპლი არ ყოფილა, რადგანაც ყველა მიჩვეულია და კარგათ იციან, რომ როდესაც სროლა ატყდება მიწაზე დაწვენ. ძარცვა-გლეჯა, რომელიც დღემდის იყო და ეხლაც არის, გარდაიქცა მასიურ მოვლენად. მთელ საქართველოს რესპუბლიკაში ისეთი დავიწყებული სოფელი, როგორიც არის ონოღია როგორც მთავრობისაგან, ისე სხვა დაწესებულებებისაგან მგონი, არ არსებობს. ხალხი პირდაპირ სასოწარკვეთილებას ეძლევა. მთელი სოფელი ბედზე გადარჩა, ორმოცი შეიარაღებული კაცი შემოესია და ადგ. ადმინისტრაცია კი არავითარ ზომებს არ ღებულობს. კომისარი სამმართველოდანაც არ დაძრულა, რომ გაეგო რა უბედურობა დატრიალდა ს. ონოღიაში. ეს იმას ნიშნავს, რომ ადგ. არავითარი ადმინისტრაცია არ არსებობს. მეტი ყურადღება, მეტი ენერგია მაზრის კომისარისაგან, რომ გადარჩეს ს. ონოღია განადგურებას, რადგანაც შემდეგისათვის ის ბრბო უფრო ორგანიზაციულად შემოგვესევა.

შიმშილობას ბოლო ელება. სიმინდი თანდათან მწიფდება. მხოლოდ ყურადღება მისაქცევია ის მოქმედება, რასაც ჩადიოდენ და დღესაც ჩადიან მემამულეები. იარაღითაც კი ემუქრებიან გლეხებს, თუ ჩამორთმეულ მიწებიდან ნახევარი და ანდა მესამედი ნაწილი მოსავლის არ მიუტანეს სახლში. სამუშაოთ მიწა ჩამორთმეულია და გადაცემულია გლეხებისათვის ადგ. კომისიებისაგან, თანახმად საგ. საად. მამ. კომიტ. განკარ. და ამ კომისიებს მემამულეები არ ცნობენ. ეს არ არის სამართლიანიო. ამით სურთ ისარგებლონ და სანამდის მიმღები კომისია მოვიდოდეს, მოსტაცონ გლეხებს მოსავალი. ამიტომ სენაკის მაზრის საადგილმამულო კომიტეტი ვალდებულია სასწრაფოთ გაგზავნოს მიმღები კომისია ლეხ.-ონოღიის საზოგადოებაში; უნდა დაადგინოს: 1. ჩამორთმეულ მიწებიდან მოსავლის წაღება აეკრძალოს მემამულეს, რადგანაც მიწა, რომელიც არის ნორმის ზევით უხდის ან იჯარას, ან და ნაწილი მოსავლისას არა მემამულეს, არამედ ერობას. 2 ვინც მუშაობს ნორმის მიწაზე რამდენი ნაწილი მიეცეს პატრონს? გლეხი თავის ნაშრომს მემამულეს არ მისცემს, რადგანაც მიწა მან თავისუფლებამ მოუტანა, თუ გადაიხდის, გადაუხდის თავის თავს ე. ი. ერობას, მთავრობას, და არა მემამულეებს. მემამულეც, რასაკვირველია, წინაალმდეგ წავა, რასაც მოყვება ანარქია, რომლის მიზეზით დღეს მთელი სამეგრელო ისეთაც დანგრეულია, ძალაც არ არის, რომ უთანხმოება მოსპოს. რამდენჯერ იყო გაზეთების ფურცლებზე ამ სოფლის შესახებ ნათქვამი, რომ აქ ძლიერი არიან კონტრ-რევოლიუციონერები—მემამულეები, მაგრამ ამისთვის არავის ყურადღება არ მიექცევია. საჭიროა ამ საზოგადოებას მთავრობამ მიაქციოს ჯეროვანი ყურადღება. ხალხი გავერანებას ეძლევა, სულიერად დაცემულია, საჭიროა, სასოფლო კომისიამ გამოგზავნოს პროპაგანდისტები. თუმცა გაზეთებში ამოვიკითხეთ, რომ სამეგრელოში გაგზავნილია რამოდენიმე პროპაგანდისტებიო, მაგრამ ჯერ არავის ვხედავთ და არც იმედი გვაქვს, რადგანაც ჯერ ჯერობით არავითარი ყურადღება არ მოუქცევიათ, როგორც მთავრობას, ისე სხვა დემოკრატ. დაწესებულებებს.

პ. ონოღიელი.

——

ხოფ. ხაშმი (იგრის ხეობა). ამ რამდენიმე დღის წინათ სართაჭალის რაიონის კომისარმა, ამხ. ჯაფარიძემ, სოფ. უჯარმაში იარაღის აყრის დროს დაატუსაღა შესაწყნარებელი მიზეზების გამო ვანო ჩერქეზიშვილი და ადამ ხმალაძე; ამათ განაცხადეს, რომ პოდპოლკოვნიკი ცაგურიას ბატარეის სალდათები ვართო, მაგრამ არავითარი საბუთი ამის დასამტკიცებლათ ვერ წარმოადგინეს. იმ დღესვე კომისარი ჯაფარიძე უჯარმიდან გადმოვიდა ხაშმზედ და აქედან ფრიად საჩქარო საქმის გამო დაუყონებლივ გაემგზავრა საგარეჯოში, ზემოხსენებული ტუსაღები კი ჩააბარა ადგილობრივ ხაშმის საზოგადოების კომისარს ი. ხუროშვილს, რომელსაც დაავალა მათი შენახვა განკარგულებამდის. ამ თვის 4-ს, დილით, მოულოდნელათ ხაშმში მოვიდა მუხროვანიდან პოდპოლკ. ცაგურია ცხენოსანი რაზმით და მოითხოვა სოფლის კომისარი ხუროშვილი, რომელსაც მოსთხოვა დაუყონებლივ განთავისუფლებია დატუსაღებული ჩერქეზიშვილი და ხმალაძე, რადგანაც ისინი მართლაც სალდათები აღმოჩნდენ; როდესაც ამ სოფლის მოხელემ აუხსნა, რომ ტუსაღები მას თავისმა პირდაპირმა უფროსმა, რაიონის კომისარმა ჩააბარა და ამისათვის არავითარი უფლება არა აქვს უკანასკნელის ნებადაურთველათ მათი განთავისუფლება,—ცაგურია გაჯავრდა და ხელითაც კი შეეხო ხუროშვილს. ამ ამბის დამსწრემ, მაზრის აღმასრულებელი კომიტეტის წევრმა, ვანო მაისურაძემ ვერ მოითმინა გულგრილათ ეცქირა ცაგურიას მოქმედებისათვის და შენიშნა, აგრე არ მოქცეულიყო, ეს საკმარისი შეიქნა, რომ ეხლა მაისურაძისაკენ მიემართა თავისი რისხვა და მართლაც, სრულიად უდანაშაულო, სოფელში პატივცემული ადამიანი სასტიკათ შეურაცხჰყო: სცემა იქამდე, ვიდრე იქვე არ წაიქცა მისგანვე დიდის შრომით სოფლის წყალსადენისათვის შეძენილ რკინის მილებზე.—ამის შემდეგ გაანთავისუფლა ტუსაღები და გაემართა სართაჭალაში, რაიონის კომისართან. სოფელი აღშფოთებულია: ამორჩეული კომისარი გაულახეს, მის საუკეთესო წევრს, ვანო მაისურაძეს სცემეს და ამ სახით მთელი სოფელი თავის თავს სთვლის შეურაცხყოფილათ.

ამის შესახებ მთავრობას უკვე აცნობეს. იმედია იქნება მიღებული საჭირო ზომები და დამნაშავე მიიღებს შესაფერ სასჯელს. წინააღმდეგ შემთხვევაში ძნელია, რომ ვინმე პატიოსანთაგანმა იკისროს სოფლის მოხელეობა და სოფელში კულტურული მუშაობის გაწევა.

Unus.

წერილი რედ. მიმართ

„ერთობის“ № 188 ში 4 სექტემბრის თარიღით მოთავსებულია კორესპონდენცია „გორის ამბები“, სადაც, სხვათა შორის, ნათქვამია: „ნაციონალ დემოკრატებმა ექიმი გ. ი. გვერდწითლის პირით სასტიკი პროტესტი გამოაცხადა იმ ინსინუაციების და ჭორების წინააღმდეგ, რომლითაც ერ. დემ. საბჭოში გორის ტრიბუნალის წინააღმდეგ გამოილაშქრეს“ და სხვაო. მე, როგორც ხმოსანი და დამსწრე იმ საბჭოს კრებისა, ერთის მხრივ და ეროვნულ-დემოკრატების წარმომადგენელი — მეორე მხრივ, ვაცხადებ, რომ პროტესტს იმ სახით, რანაირათაც არის მოყვანილი კორესპონდენციაში, ადგილი არა ჰქონია. მე, როგორც წარმომადგენელი ეროვნულ-დემოკრატების პარტიისა, მხარი დავუჭირე იმ აზრს, რომლითაც პასუხი უნდა მოეთხოვოს ბ. რ. გაბაშვილს მის მიერ შეტანილ ეროვნულ საბჭოში შეკითხვის დადასტურებას.

რაც შეეხება კორესპონდენციაში მოყვანილ რეზოლიუციას მას სრულიად ადგილი არ ჰქონია საბჭოში. რეზოლიუციის გამოსატანად არჩეული იყო კომისია ყველა ფრაქციების წარმომადგენლებისაგან, რომელთა შორის მეც ვიყავი არჩეული. ამ კომისიის პირველი კრება იყო დანიშნული მეორე დღესვე, მაგრამ არ შესდგა, მას შემდეგ არ მოვუწვევივართ.

ექიმი ე. ი. გვერდწითელი.

10 სექტემბერი, 1918 წ.

ქ. გორი.

გაიხსნა თვალის საავადმყოფო
(მუდმივი საწოლებით)

ექიმი დონხინისა

ყოფილი ასისტენტი უნივერსიტ. თვალ. კლინიკისა ვენაში და პარიზში. ავათმყოფების მიღება ყოველ დღე 9 საათიდან 1 საათამდე და 4—7 ნახევარ საათამდე. მიხეილის პროსპექტი № 141 (კინემატოგრაფ „აპოლოს“ ახლო) მძიმე ავათმყოფები და საოპერაციები მიიღებიან სრულ პანსიონში. ტელეფ. 5—96.

სამკურნალო კაბინეთი ექიმ ალექსანდრე და მ თის ძის

კეკელიასი

იღებს კანისა, ვენერიულის და სიფილისით ავათმყოფებს (914—606 ის შეშხაპუნება). ავათმყოფთა მიღება დილის 9 საათ. 11 საათამდე და საღამოს 5 საათიდან 7 საათამდე. მიხეილის პროსპექტი, № 116, სასტუმრო „ნოე“-ს პირდაპირ. ტელეფონი 14—28.

მედიცინის დოქტორი ჟენევის უნ-ტისა

მ. გოლდშტეინი

ყოფილი ასისტენტი ბარონ როტშილდის მთავარი ჰოსპიტლისა და ჟენევის უნივერსიტეტის კლინიკისა

თვალის ავათმყოფობანი. ამორჩევა სათვალეებისა. მიღება 12—2 საათამდე და 4—8 საათამდე. ნიკოლოზის ქუჩა, № 32.

ექიმი ნიკოლოზ ი. მახვილაძე

იღებს სპეციალურად—მალარიით (ციება) და მისი შედეგებით დასნეულებულთ, **სისხლის ნაკლებობით, გულისა, ფილტვისა, ქარებით და სხვა შინაგან სნ. უ-ლებით ავათმყოფთ ყოველ დღე საღამოთი 5—7 საათამდე.** ელექტრიზაცია მისამართი: მოსკოვის ქ. № 11, ზემელის აფთიაქის მახლობლათ.

მკ. ქალი ე. ზ. შიუკო-ხაბაშვილი

მედიცინის დოქტორი ჟენევის უნივერსიტეტისა და ედინბურგის მედიკურ-ქირურგიულ კოლლეჯისა. იღებს ყოველდღე **შინაგან, ქალურ და ვენერიულ ავადმყოფთ და იძლევა ხაზებით დარიგებას. სიფილისის წამლობა ახალი მეთოდებით.** დილის 10—12 ს. და საღამოს 6—7 ნახ. საათამდე. სერგიევის ქუჩა (სოლოლაკი) სახლი № 9. ტელ. 14—74

ექ. დიასამიძემ

განაახლა სახლში ავათმყოფების მიღება 1—2 ს. ნაშ. და 5—6 სალ. ოლღას ქუჩა, სახ. № 15 ტელ. 18—03.

ექიმი ნ. ლ. ტურიაშვილი

(მედიცინის დოკტორი მიუნხენის უნივერსიტეტისა) ღებულობს ავადმყოფებს ყოველ დღე შუადღის 12—2 და საღამოს 4—5 საათ. შინაგან სახავშვო, სა ზებით და საშვილოსნოს სნეულებანი. ნიკოლოზის ქუჩა, № 7, სიმხოვიჩის აფთიაქის გვერდით.

ექიმი **დ. ჯავახიშვილი**

მიიღებს ბავშვთა და შინაგან სნეულებიან ავათმყოფთ ყოველ დღე კვირის გარდა, დილის 9—11 და საღამ. 5—7 ს ბინა: ვერა, გუნიბის ქუჩა, № 41. ტელეფონი № 14—09.

ექიმი მ. ფ. მგალობლიშვილი

იღებს ქალების და ქირურგიულ სნეულებით ავათმყოფთ დილის 9—11 და საღამოს 5—7 საათ. მისამართი: ოლღას ქუჩა, 41. ტელ.№ 9-53. (24—17)

ექიმი დ. ი. ჯაფარიძე

მიიღებს შინაგანის, ყურის, ყელის და ცხვირის სნეულებით ავადმყოფებს დილის 11—1 საათამდე, საღამოს 5—7 ს. მადათოვის ქუჩა № 7. ალექსანდრის ბაღის პირდაპირ. ტელეფონი 16—65.

ექიმი ზ. ა. მუხაძე

იღებს [illegible] 5—6 [illegible] [illegible] ცურით [illegible] დამ[illegible], სახ. სვანიშვილისა. ტელ. № 5—[illegible]

თფ. ქალაქის გამგეობის

მოწოდება

თფილისის მოქალაქეთა მიმართ

მოქალაქენო!

თხელი სათბობი მასალა ქალაქში თავდება, კიდევ ცოტა ხანი და მთელ ქალაქს წყვდიადი მოიცავს. საჭიროა მოქალაქეთა დიდი დახმარება ამ მომენტის დასაშორებლად. თფილისის ქალაქის გამგეობა ღებულობს საამისოთ სასწრაფო ზომებს, რომელიც გამოიხატება შემდეგში:

ქალაქი დაყოფილია რამოდენიმე [illegible]ნად, თვითეულ უბანში მუშაობენ [illegible] ელექტროტეხნიკები. ელექტრონით ნათების შემცირება მინიმუმამდის [illegible]დეგ ნორმებში სავალდებულოა თფ[illegible]სის ყველა მოქალაქეთა და დაწეს[illegible]ლებებისათვის.

სავალდებულო დადგენილება დამტკიცებული თფილისის ქალაქის საბჭოს მიმდინარე წლის 28 აგვისტოს სხდომაზე.

1) ნებადართულია თვითეულ საცხოვრებელ ოთახში თითო ელექ. წერტილი არა უმეტეს 25 სანთლის სინათლით.

2) აკრძალულია კერძო ბინებში, მაღაზიებში, გასართობ ადგილებში, სასტუმროებში, საპარიკმახეროებში და რესტორანებში ელექტრონის ენერგიით სხვა მიზნებისათვის სარგებლობა გარდა განათებისა.

3) მაღაზიებში, გასართობ ადგილებში, რესტორანებში და სხვ. ნებადართულია იქონიონ არა უმეტეს 4 სანთლისა ერთ კვადრატულ საჟენის სივრცეზე.

4) აუდიტორიებში, სამკითხველოებში და სასწავლებლებში არა უმეტეს 6 სანთლისა შენობის კვადრატულ საჟენის სივრცეზე.

5) აკრძალულია ელექტრონით განათება ვიტრინების, რეკლამების და აგრეთვე ყოველგვარი სასინათლო ეფექტები, გარდა თეატრის სცენებისა.

6) ბაღებში ნება დართულია იქონიონ არა უმეტეს ერთი სანთლისა ერთ კვადრატულ საჟენის სივრცეზე.

7) ზემოხსენებულ ნორმის ga[illegible] დარჩენილის ელექ. წერტილები [illegible] ბეჭდება მანტიორებისაგან, რომელ[illegible] ექნებათ თან ქალაქის გამგეობის[illegible] შესაფერი მოწმობები. დარჩენილ [illegible]ტრონის წყაროთა ნორმას საზღვ[illegible] უბნის ელექტრო ტეხნიკები, რომლ[illegible] ექნებათ თან შესაფერი მოწმობ[illegible] უბნის ელექტრო ტეხნიკებს ეძლ[illegible] უფლება გასწიონ კანტროლი და [illegible] ჩენილ ბოროტ მოქმედების დროს [illegible] ლიად გამოირიცხონ ესა თუ ის აბონ[illegible]

8) ზემოაღნიშნულ ნორმის დამ[illegible] ველნი პასუხის გებაში იქნებიან [illegible] მულნი მე 29 მუხლის ძალით და [illegible] ლება აგრეთვე სინათლეც წაერთვა[illegible]

ქალაქის გამგეობა სთხოვს მოქალ[illegible] დამშვიდებით შეხვდენ მიღებულ ზომ[illegible] რომლის მიზანია შემოუნახოს მოქ[illegible] ქეთ ელექტრონის ძალა ზამთრისა[illegible] ქუჩების გასანათებლად. ქალაქის გა[illegible] ბა მოუწოდებს მოქალაქეთ დაეხმ[illegible] ელექტრონის კომისიებს ქალაქის სა[illegible] გებლო მუშაობაში. (2—[illegible]

თფილისის მთავრობის საშუალო

ტეხნიკური სასწავლებელი

(დიდი მთავრის ქუჩა, № 70)

აცხადებს, რომ 1 გაეროვნებულ კლასში თხოვნების მიღება გაგრძელებულ[illegible] 1 ოქტომბრამდის.

კვირას, 15 ენკენისთვეს, საღამოს 5 საათზე

გაიხსნება ორთაჭალის რაიონის

მ უ შ ა თ ა კ ლ უ ბ ი

(ყოფილი ადგილობრივ კომანდის შენობაში, სოფიის ქუჩა).

1. **ლექცია.**
2. **ვოდევილი** (ქართულათ და სომხურათ).
3. **საკონცერტო განყოფილება**

წევრები იხდიან 1 მანეთს და სტუმრები 2 მანეთს. (1—1)

შაბათს, 14 სექტემბერს (ახალი სტილ.)

ჟურნალ „პირველი ნაბიჯის“ რედაქციის სასარგებლოთ მუშათა კლუბში მიხაილოვის პრ., 65 **გაიმართება საღამო** შემდეგი პროგრამით:

1) წარმოდგენილი იქნება ვოდევილი **ჭკუისა მჭირს** ვალ. გუნია

2) **კონცერტი ცოცხალი სურათებით**

ს. ირემაშვილის ხელმძღვანელობით. 3) **დივერტისმენტი**. მონაწილეობას მიიღ[illegible] ჩვენი ახალგაზრდა პოეტები. პოეტი მეჩონგურე დაუკრავს ჩონგურს. 4) ც[illegible] დასასრულ საღამოზე იქნება: ლატარია-ალეგრა, ამერიკული აუქციონი, პ[illegible] და სხვ. გარდა ამისა, დღისით (საღამოს 4—8 საათამდე) თამარა ხელაძის ას[illegible] ხელმძღვანელობით გაიმართება საბავშვო სეირნობა სხვადასხვა გასართობ[illegible] დაწვრილებით იხ. აფიშაში. (2—2)

კახელ მევენახეთა საზოგადოება „კ ა ხ ე თ ი“

გამგეობა აცხადებს, რომ **საგანგებო კრება**, რომელიც 31 აგვისტოს არ შ[illegible] წევრთა საკმაო რიცხვის დაუსწრებლობით; მეორე კრება დანიშნულია ქ. თფ[illegible] 20 ენკენისთვეს (ახალი დროით) საღამოს 7 საათზე. ეს კრება წესდების [illegible] მ. თანახმათ კანონიერია რამდენი წევრიც უნდა დაესწროს. კრების საგან[illegible] საზოგადოების ახალი წესდება, 2. დამფუძნებელი კომისიის ინსტრუქცია, 3. მოსამსახურეთა ჯამაგირები, 4. ბინის საკითხი, 5. დამატებითი აღრიცხვა, 6. გეობის წევრების ორი კანდიდატის არჩევა და 7. მიმდინარე საკითხები. (2—[illegible]

1 ენკენისთვიდან

(ახ. სტ.) **ვიღებთ მოწაფეებს**, რომლებსაც შევა[illegible] ლით: პირო-კერვას, ფეხსაცმელების კერვას, საღ[illegible] ბით ხატვას, შლიაპების, ყვავილების შუშაზე ხატვას, ხეზე ამოწვას და ყოველ[illegible] ხელსაქმეს. ვღებულობთ აგრეთვე დაკვეთას ზემოხსენებულ საქმეებზე. იქვე მი[illegible] ბიან შინა მოსადილე ქალები (ნახლებნიცები). ჩერქეზოვის ქუჩა, № 15, ბინა [illegible] (3—2) ნატალია კენჭიაშვილი.

იანეთის უმაღლეს პირველდაწყებით სასწავლებელ[illegible]

თავისუფალია საზოგადო საგნების **ორი მასწავლებლის**, ხატვა-ხაზვის და გალ[illegible] მასწ. **ადგილები**. თხოვნები გამოიგზავნება იანეთში იანეთის უმაღლეს პირ[illegible] დაწყებით სკოლის გამგის სახელობაზე. **სასკოლო კომიტეტი.** (4[illegible]

განცხადება

ფოთის ქალაქის გამგეობა ამით აცხადებს, რომ ამა 1918 წ. 25 სექტ[illegible] შუადღის 12 საათზე ახალი დროით, ქ. ფოთში, ქალაქის გამგეობის დარბ[illegible] მოხდება **შეჯიბრებითი ვაჭრობა.** გაიცემა იჯარით ექვსი თვის ვადით, ქალ[illegible] განკარგულებაში მყოფი 11 პატარა ზომის მატორიანი გემი და სამი „ბარ[illegible] დაწვრილებით პირობების და თვით გემების განხილვა-დათვალიერების მსურ[illegible] მა უნდა მიმართოს ქალაქის გამგეობას. **ფოთის ქალაქის გამგეობა.** (3[illegible]

სოც.-დემ. პარტიის საოლქო კომიტეტთან მოეწყო გაფართოებული სე[illegible] კრეტარიატი, რომელიც აძლევს პროვინციის ორგანიზაციებს პასუხს ყო[illegible] ველგვარ შეკითხვებზე. სეკრეტარიატი მოთავსებულია „ერთობის“ რე[illegible] დაქციის გვერდით, გოლოვინის პრ. № 12. აქვე ხდება პროპაგანდისტ[illegible] ბის ჩაწერა პარტიულ საქმეებზე სამუშაოთ. ბიურო ღიაა დილის 9—[illegible] საათამდე, საღამოს 5—8 საათამდე. ტელეფონი № 16—62.